

VALSTYBĒS
SKOLA

'07

VALSTYBĖS '07
SKOLA

Finansų ministro įžangos žodis leidiniui

Valstybės skola 2007

Pastaruosius kelis metus Lietuva išgyvena ekonominio pakilimo ciklą - šalies ūkis augo ypač sparčiai, bendrasis vidaus produktas didėjo vidutiniškai apie aštuonis procentus kasmet. Tokio spartaus ūkio augimo laikotarpiu, vienu svarbiausių Lietuvos Respublikos Vyriausybės uždavinių tapo siekis išlaikyti stabilią ūkio plėtrą bei užtikrinti viešųjų finansų stabilumą ilguoju laikotarpiu.

2007 metais Lietuvos realaus metinio BVP augimas viršijo potencialą ir sudarė 8,8 procento. Sparčiai augusi paklausa ir Lietuvos ekonomikos atvirumas nulėmė aukštesnius nei įprastai infliacijos ir einamosios sąskaitos deficito lygius. Tačiau prognozuojama, kad ekonomikos augimo lėtėjimas artimiausiais metais bus natūralus ir laipsniškas - 2008 m. ūkis augs 5,3 proc., 2009 - 4,5 proc., 2010 - 5,2 proc.

Nepaisant Lietuvos ekonomikai kylančių iššūkių, šalis išlaikė savo pozicijas aukštesnio investicinio lygio šalių grupėje. Valstybės skolos lygis Lietuvoje ir toliau išlieka vienas mažiausių tarp Europos Sąjungos valstybių narių, jos santykis su BVP mažėja jau septintus metus iš eilės. 2007 metų pabaigoje valstybės skola buvo lygi 16 698 mln. litų arba 17,3 proc. BVP (2006 m. valstybės skola buvo 18,2 proc. BVP).

Valstybės skolą 2007 metų pabaigoje sudarė: centrinės valdžios skola - 15 800,6 mln. litų, vietos valdžios skola - 986 mln. litų ir socialinės apsaugos fondų skola - 23,8 mln. litų.

Nepaisant neramumų pasaulio finansų rinkose, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2007 metų spalio mėnesį sėkmingai išplatino 10 metų trukmės 600 mln. eurų (2,072 mlrd. litų) euroobligacijų emisiją, kuri bus išperkama 2018 metais. Planuojama šią emisiją 2008 metais papildyti iki 1 mlrd. eurų, tokiu būdu sukuriant jau ketvirtąją etaloninę Vyriausybės euroobligacijų emisiją, kuria būtų prekiaujama *NewEuroMTS* prekybos sistemoje.

Tikiuosi, kad šiame leidinyje išsamios ir naudingos informacijos apie valstybės skolą, jos struktūrą, valdymo išlaidas bei strategiją ras ne tik finansų specialistai - investuotojai ir šios srities ekspertai, bet ir visi besidomintys mūsų šalies finansais.

Finansų ministras
Rimantas Šadžius

TURINYS

IVADAS	3
I. LIETUVOS EKONOMIKOS APŽVALGA	6
Makroekonominė apžvalga	6
Kredito reitingai	8
II. VYRIAUSYBĖS SKOLINIMOSI STRATEGIJA	9
III. VYRIAUSYBĖS SKOLINIMASIS	11
Vyriausybės skolinimosi poreikis	11
Skolinimasis finansų rinkose	11
Skolinimasis vidaus finansų rinkoje	12
Skolinimasis užsienio finansų rinkose	17
Vyriausybės skolinimasis iš tarptautinių finansų institucijų	20
Valstybės garantijos ir suteiktos paskolos	21
IV. SKOLOS LYGIS, STRUKTŪRA, DINAMIKA	23
Valstybės skola	23
Centrinės valdžios skola	25
Centrinės valdžios vidaus skola	27
Centrinės valdžios užsienio skola	28
Skolos valdymo išlaidos	29
V. SKOLOS LIMITAI IR RIZIKOS VALDYMAS	31
Limitai	31
Valiutų kursų kitimo rizika	32
Palūkanų normų kitimo ir perfinansavimo rizika	32
Rinkos rizikos valdymo modeliai	33
SAVOKOS	34
VALSTYBĖS SKOLOS TEISINĖ BAZĖ	36

I. LIETUVOS EKONOMIKOS APŽVALGA

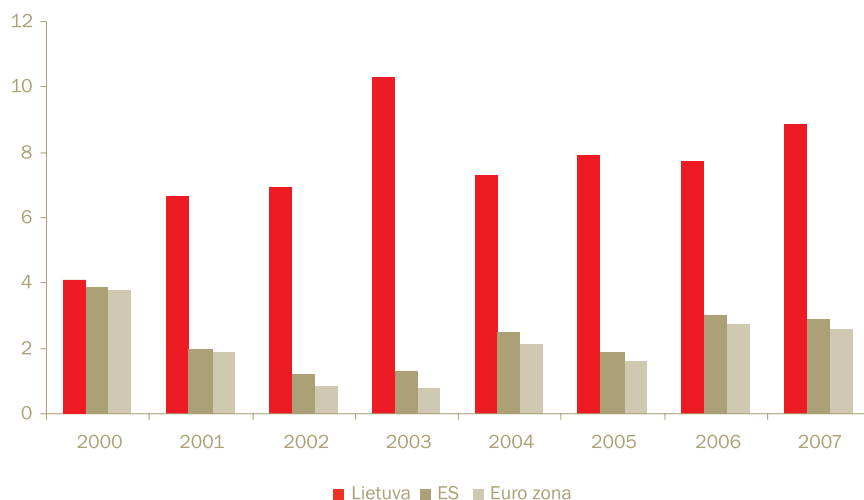
Makroekonomikos apžvalga

Praėjusiais metais Lietuvos ekonomika ir toliau išliko viena iš sparčiausiai augančių ekonomikų Europos Sąjungoje.

Išankstiniais duomenimis, 2007 m. bendrojo vidaus produkto šalyje buvo sukurta už 96,74 mlrd. litų. Palyginti su 2006 m., BVP išaugo 8,8 procento.

Spartesni nei BVP pridėtinės vertės augimo tempai nustatyti statybos (16,9 proc.), žemės ūkio ir žuvininkystės (13,2 proc.), prekybos, viešbučių ir restoranų, transporto ir ryšių (11,3 proc.) paslaugų grupėse.

Nuolat augančios pajamos ir toliau skatino vartojimo išlaidų ir importo didėjimą. Namų ūkių vartojimo išlaidos 2007 m. išaugo 11,1 proc., o prekių ir paslaugų importas augo sparčiau (9,1 proc.) negu

1 diagrama. BVP augimas Lietuvoje ir Europos Sąjungoje. proc.
Šaltinis: Eurostat

eksportas (5,2 proc.). Sąlygos namų ūkių vartojimo išlaidoms didėti buvo itin palankios: labai sparčiai didėjo darbo užmokestis (negalutiniais duomenimis, 21,2 proc.), nuosaikiai augo užimtumas. Valdžios sektoriaus realiosios vartojimo išlaidos, Lietuvos Respublikos Vyriausybei vykdant apdairią išlaidų politiką, didėjo nuosaikiai (4,3 proc.).

Valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 18,2 proc. BVP 2006 m. iki 17,3 proc. BVP 2007 m. Praėjusiais metais valdžios sektoriaus deficitas pagal Europos sąskaitų sistemos (ESS'95) metodologiją sudarė 1,2 procento BVP. Valdžios sektoriaus deficito ir skolos lygiai yra vieni mažiausių tarp Europos Sąjungos valstybių ir reikšmingai mažesni už Mastrichto sutartyje numatytas referencines reikšmes. Dėl Lietuvos ekonomikos atvirumo ir mažumo spartus vidaus paklausos augimas pirmiausia lemia importo ir einamosios sąskaitos deficito didėjimą. Einamosios sąskaitos deficitas 2007 m. išaugo iki 13,7 proc. BVP.

2007 metais paspartėjo investicijos į mašinas ir įrenginius, todėl padidėjo investicinių prekių importas ir tai taip pat didino Lietuvos mokėjimų balanso einamosios sąskaitos deficitą.

Vidaus kreditavimo galimybės ir ES finansinė parama sudarė sąlygas investiciniam procesui aktyvėti. Bendrojo kapitalo formavimo dalis BVP išaugo nuo 27 proc. 2006 m. iki 29,2 proc. 2007 m.

Sparti ūkio plėtra sudarė sąlygas toliau mažėti nedarbui. Nedarbo lygis Lietuvoje 2007 m. sudarė 4,3 proc. Nedarbo pokyčiams iš dalies įtakos turėjo ir emigracija.

2007 metais didžiausią įtaką infliacijos pokyčiams turėjo maisto produktų ir kuro kainų šuolis. Dėl šių veiksmų vidutinė metinė infliacija Lietuvoje 2007 m. išaugo iki 5,7 proc.

Muitinės deklaracijų ir Intrastato ataskaitų duomenimis, Lietuvos užsienio prekybos deficitas 2007 m. sudarė 17753,2 mln. litų ir buvo 23,4 proc. didesnis nei 2006 m. Lietuvos prekių eksportas augo lėčiau (11,2 proc.) nei prekių importas į Lietuvą (14,5 proc.). Užsienio prekybos pokyčiams įtakos turėjo naftos kainų pokyčiai ir paaštrėjusi konkurencija, taip pat naftos tiekimo naftotiekio „Družba“ atšaka sustabdymas, beveik du mėnesius trukęs Mažeikių naftos remontas. Prekių eksportas, be mineralinių produktų, 2007 metais išaugo 25,9 proc., importas – 23,6 proc.

Rodikliai	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Realaus BVP augimas, proc.	4,1	6,6	6,9	10,3	7,3	7,9	7,7	8,8
Infliacija (vidutinė metinė), proc.	1,0	1,4	0,3	-1,1	1,2	2,7	3,7	5,7
Infliacija (metinė), proc.	1,4	2,0	-1,0	-1,3	2,9	3,0	4,5	8,1
Einamosios sąskaitos balansas, proc. BVP	-6,0	-4,8	-5,3	-6,9	-7,7	-7,2	-10,8	-13,7
Nedarbo lygis, proc. (darbo jėgos tyrimo duomenimis)	16,4	17,4	13,8	12,4	11,4	8,3	5,6	4,3
Prekių eksporto augimas muitinės deklaracijų duomenimis, proc.	28,9	20,6	11,7	11,2	21,4	26,9	18,7	11,2
Prekių importo augimas muitinės deklaracijų duomenimis, proc.	12,8	16,1	13,4	7,1	16,8	25,5	23,5	14,5

1 lentelė. Makroekonominiai rodikliai
Šaltinis: Statistikos departamentas, Lietuvos bankas

Didžioji Lietuvos eksporto dalis buvo nukreipta į ES valstybes (64,8 proc. viso Lietuvos eksporto). 2007 metais svarbiausi Lietuvos eksporto partneriai buvo Rusija (15 proc.), Latvija (12,8 proc.), Vokietija (10,5 proc.), Lenkija (6,3 proc.). Svarbiausi importo partneriai – Rusija (18,2 proc.), Vokietija (14,9 proc.), Lenkija (10,6 proc.), Latvija (5,5 proc.).

Kredito reitingai

Kredito reitingas yra svarbus indikacinis rodiklis vertinant riziką, susijusią su skolos vertybinių popierių emitento (skolininko) įsipareigojimų vykdymu. Reitingas investuotojams (kreditoriams) suteikia koncentruotą informaciją apie skolininko kreditingumo lygį. Tuo tarpu emitentui nustatomi aukštesni kredito reitingai leidžia sumažinti skolinimosi kaštus, t. y. pasiskolinti esant mažesniai rizikai.

Praėjusiais metais tarptautinė kredito reitingų agentūra „Standard&Poor’s“ dėl galimo ekonominio nuosmukio rizikos pakeitė Lietuvos ilgalaikio skolinimosi užsienio valiuta reitingo perspektyvą iš stabilios į neigiamą, o 2008 metais jį sumažino nuo „A“ iki „A-“, tačiau ir sumažintas reitingas rodo, kad Lietuva išlieka aukštesnio investicinio lygio šalimi. „Fitch Ratings“ 2007 metų pabaigoje dėl analogiškų priežasčių pakeitė Lietuvos reitingo perspektyvą iš stabilios į neigiamą, tačiau reitingas „A“ buvo išlaikytas nepakeistas.

II. VYRIAUSYBĖS SKOLINIMOSI STRATEGIJA

Svarbiausias Lietuvos Respublikos Vyriausybės skolinimosi ir valstybės vardu prisiimtų skolinių įsipareigojimų valdymo politikos vidutinės trukmės tikslas – užtikrinti Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatytą valstybės išlaidų ir valstybės vardu prisiimtų skolinių įsipareigojimų finansavimą iš skolintų lėšų kuo mažesnėmis sąnaudomis ir priimtina rizika vidutinės trukmės laikotarpiu, neviršijant nustatytųjų skolos ir skolinimosi limitų, ir laikytis reikalavimų, keliamų Europos Sąjungos valstybėms narėms, siekiančioms įsivesti eurą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės skolinimosi strategija 2007 metais išliko tokia kaip ir 2006 metais.

Vidutinės trukmės laikotarpiu Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra numačiusi vykdyti šias skolinimosi politikos priemones:

- 1) Lietuvos Respublikos Vyriausybės skolinimosi poreikį finansuoti litais ir eurais arba kita valiuta, kuri būtų keičiama į litus ar eurus taikant išvestines finansines priemones;
- 2) mažinti valstybės vardu prisiimtus skolinius įsipareigojimus tomis užsienio valiutomis, kurių kurso kitimas lito ir euro atžvilgiu galėtų sukelti nepageidaujamą skolos valdymo išlaidų kitimą;
- 3) Lietuvos Respublikos Vyriausybės skolinimosi poreikį daugiausia finansuoti išleidžiant Vyriausybės vertybinius popierius (toliau – VVP) vidaus ir užsienio rinkose;
- 4) tiek vidaus, tiek užsienio rinkose išleidžiamus VVP koncentruoti į dideles emisijas, didinant jų likvidumą;
- 5) valstybės piniginių išteklių srautams subalansuoti naudoti valstybės išdo vekselius, kredito linijas, atpirkimo sandorius ir kitas trumpalaikio skolinimosi priemones.

2007 metais buvo vykdomos visos aukščiau minėtos skolinimosi politikos priemonės. Vyriausybė skolinosi išleisdama didesnės apimties tipinių trukmių VVP litais ir eurai, anksčiau sutartyse numatytų terminų grąžino paskolas tomis užsienio valiutomis, kurių kurso kitimas lito ir euro atžvilgiu galėjo sukelti nepageidaujamą skolos valdymo išlaidų kitimą. Valstybės piniginių išteklių srautams subalansuoti buvo naudojamos trumpalaikio skolinimosi priemonės.

2007 metų antrą pusmetį užsienio finansų rinkose pasireiškusi sumaištis bei metų pabaigoje vidaus rinkoje ženkliai pakilusios palūkanų normos įtakojo ir Vyriausybės skolinimosi galimybes bei kaštus, tačiau iš esmės nepakoregavo Vyriausybės skolinimosi strategijos.

2008 metais numatoma atnaujinti Vyriausybės skolinimosi strategiją, nustatyti papildomus rizikos limitus vidutinės trukmės laikotarpiui siekiant efektyviau valdyti perfinansavimo, palūkanų normų ir kitą riziką. Vyriausybės skolinimosi ir skolos valdymo strategiją numatoma peržiūrėti kiekvienais metais.

III. VYRIAUSYBĖS SKOLINIMASIS

Vyriausybės skolinimosi poreikis

2007 metais Vyriausybės skolinimosi poreikis siekė 3,9 mlrd. litų (buvo 0,7 mlrd. litų mažesnis nei 2006 metais). Vyriausybės skolinimosi poreikis susidarė dėl Vyriausybės valstybės vardu pasiskolintų lėšų grąžinimų – 2,2 mlrd. litų, valstybės biudžeto deficito finansavimo – 337 mln. litų, avansu ir papildomai išmokėtų tiesioginių išmokų žemdirbiams – 264 mln. litų ir kitų tikslų finansavimo poreikio.

Skolinimasis finansų rinkose

2007 metais Vyriausybė valstybės vardu skolinosi vidaus ir užsienio rinkose leisdamą Lietuvos Respublikos VVP bei imdama paskolas iš bankų.

Skolinantis buvo laikomasi pagrindinių Vyriausybės strateginių skolos valdymo nuostatų: skolintis litais ar eurais; mažinti skolinimąsi iš tarptautinių finansų institucijų ir didinti VVP dalį visame skolinių įsipareigojimų portfelyje.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės skolinimosi finansų rinkose 2007 metais pagrindinė priemonė buvo VVP. 2007 metų gruodžio 31 d. valstybės skola už išleistus VVP sudarė 97,8 proc. visos centrinės valdžios skolos. Leidžiant VVP buvo laikomasi strateginio tikslo didinti VVP likvidumą. Šiuo tikslu buvo pildomos ankstesniais metais pradėtos leisti vertybinių popierių emisijos, siekiant šių emisijų apimtį padidinti iki 400–500 mln. litų vidaus rinkoje ir iki 1 mlrd. eurų užsienio rinkose. Kadangi Lietuvos Respublikos Vyriausybės skolinimosi poreikis 2007 metais nebuvo didelis, užsienio rinkose buvo išleista 600 mln. eurų apimties VVP emisija. Planuojama 2008 m. šią emisiją padidinti iki 1 mlrd. eurų.

Valstybės piniginių išteklių srutams subalansuoti buvo naudojami išdo vekseliai, leidžiami vidaus rinkoje, ir trumpalaikės bankų paskolos.

2007 metais buvo pasirašyta 194 mln. eurų apimties kredito linijos sutartis; kreditai buvo gražinti iki metų pabaigos.

Skolinimasis vidaus rinkoje

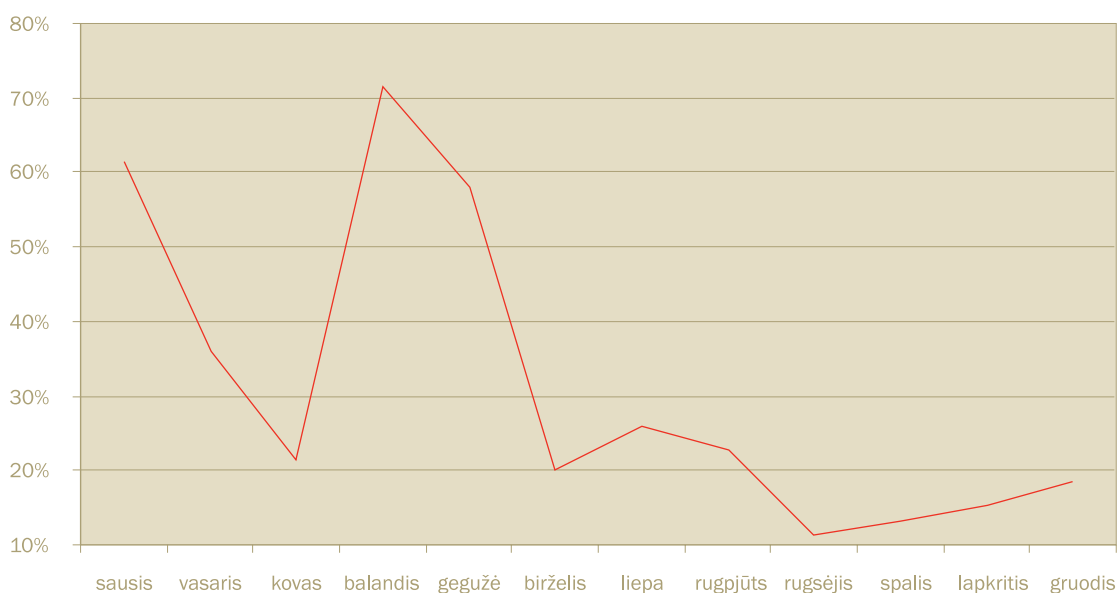
Lietuvos vidaus rinkoje 2007 metais valstybė skolinosi leisdama Lietuvos Respublikos Vyriausybės obligacijas ir valstybės išdo vekselius. Pirmąjį ketvirtį apyvartoje dar buvo ankstesniais metais išleistų tikslinės paskirties obligacijų (t. y. VVP, kurie buvo išleisti pagal specialius įstatymus), kurios balandžio mėn. buvo išpirtos.

Finansų ministerija 2007 metais paskelbė 23 VVP aukcionus (5 aukcionais daugiau nei 2006 metais). Iš jų:

obligacijų – 10 aukcionų;

iždo vekselių – 13 aukcionų.

Iš viso per 2007 metus aukciono dalyviai VVP aukcionams pateikė pasiūlymų, t. y. pageidavo įsigyti VVP už 2 832,8 mln. litų.

2 diagrama. 2007 metais aukcionuose išplatintų VVP santykis su gautais pasiūlymais
Šaltinis: Finansų ministerija

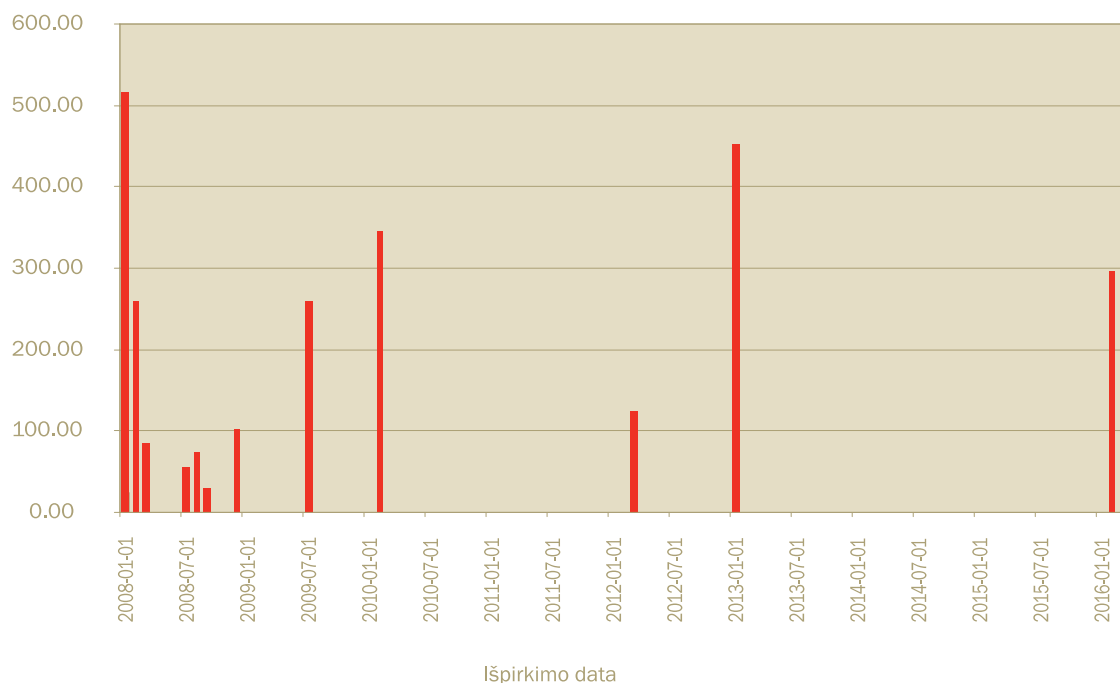
Didžiausią paklausą aukcionuose turėjo išdo vekseliai, šių trumpalaikių vertybinių popierių aukcionuose būdavo pateikiama daugiausia pasiūlymų ir didžiausios pasiūlymų sumos. Vidutiniškai išdo vekselių aukcionuose buvo gaunama po 46 pasiūlymus arba 163 mln. litų per aukcioną, o obligacijų aukcionuose – po 30 pasiūlymų arba 72 mln. litų. Daugiausia pasiūlymų buvo gauta 2007 m. kovo 5 d. 6 mėn. likutinės trukmės išdo vekselių aukcione (374,4 mln. litų), o didžiausia pasiskolinta suma buvo 2007 m. vasario 5 d. 12 mėn. trukmės išdo vekselių aukcione (120 mln. litų). Didžiausias santykis tarp išplatintų VVP ir gautų pasiūlymų buvo 2007 m. balandžio 11 d. 10 mėn. likutinės trukmės išdo vekselių aukcione, kai gauta pasiūlymų pirkti VVP už 86,1 mln. litų, o išplatinta VVP už 80 mln. litų (93,0 proc.). Mažiausias santykis buvo 2007 m. birželio 4 d. 1 mėn. trukmės išdo vekselių aukcione, kuriame gauta pasiūlymų pirkti VVP už 215,4 mln. litų, o išplatinta VVP už 25 mln. litų (11,6 proc.).

2007 metų pabaigoje skola už litais išleistus VVP nominaliaja verte buvo 2 775,0 mln. litų, visi šie VVP buvo išplatinti aukciono būdu.

Litais denominuotų neišpirktų trumpalaikių VVP apimtis per 2007 metus padidėjo 34,9 proc., o aukciono būdu išleistų ilgalaikių VVP apimtis sumažėjo 9,1 proc. ir 2007 metų pabaigoje beveik penkis kartus viršijo trumpalaikių VVP apimtį (2 181,8 mln. litų vertės ilgalaikių VVP ir 445,0 mln. litų – trumpalaikių VVP).

2007 metais buvo galutinai atsiskaityta su likviduojamo Lietuvos akcinio inovacinio banko kreditoriais – išpirkta paskutinė šiam tikslui išleista 45,7 mln. litų nominaliosios vertės VVP emisija (Nr. 60701). Iš viso, įskaitant ir minėtą išpirkimą, iki 2007 metų šių tikslinių VVP buvo išpirkta už 321,6 mln. litų.

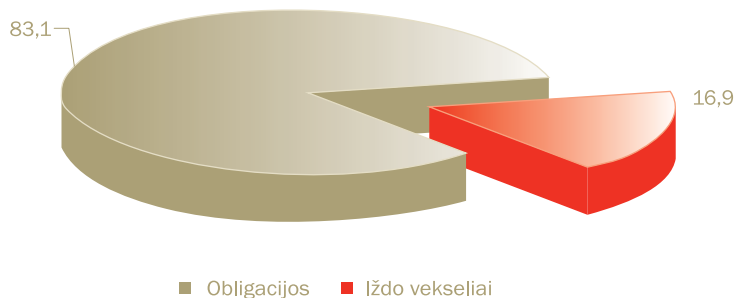
2007 metų pabaigoje apyvartoje buvo 13 neišpirktų VVP emisijų, iš kurių 8 – obligacijų ir 5 – išdo vekselių emisijos.

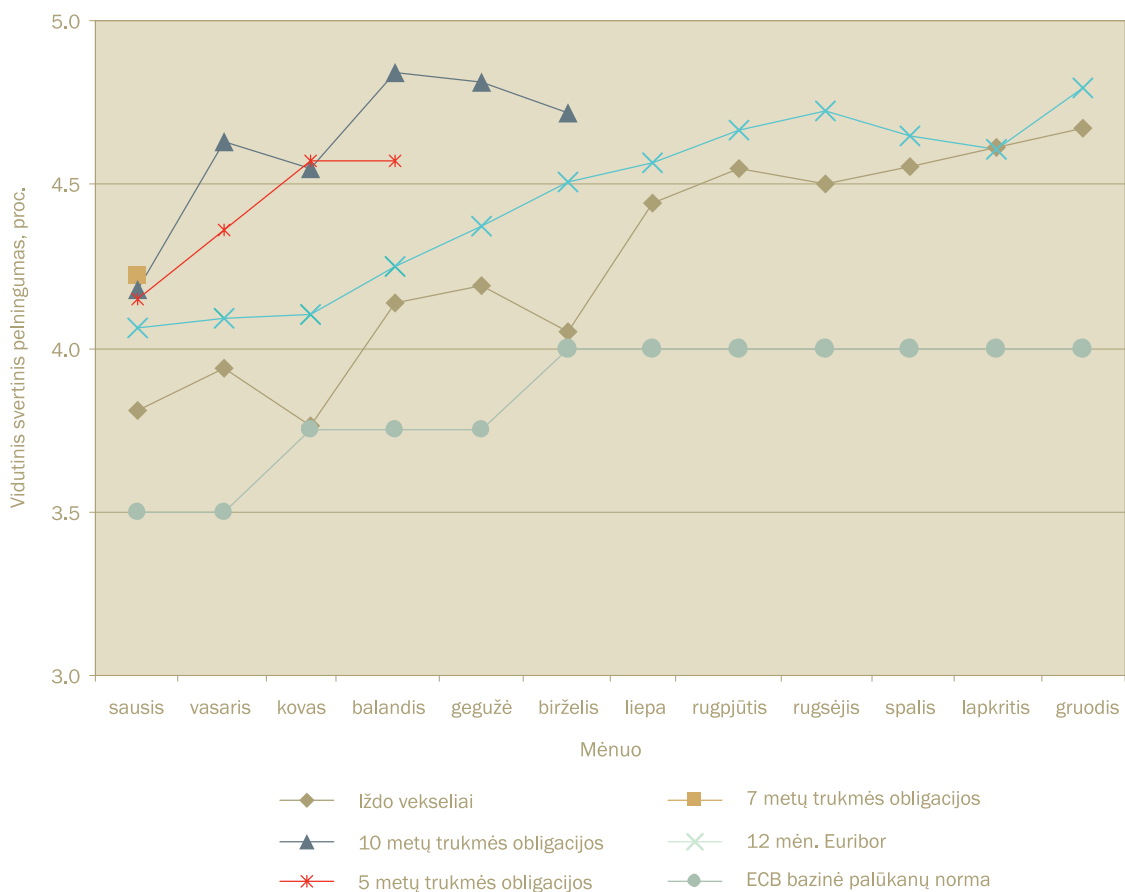
3 diagrama. Apyvartoje esančios VVP emisijos 2007 m. gruodžio 31 d.
Šaltinis: Finansų ministerija

Lyginant su ankstesniais metais, emisijų skaičius sumažėjo (2002 m. buvo 29 emisijos, 2003 m. – 33, 2004 m. – 30, 2005 m. – 27, 2006 – 15, 2007 – 13), tačiau padidėjo jų apimtys, kartu padidėjo ir emisijų likvidumas.

2007 metų pabaigoje visų trukmių aukcionuose išleistų ir neišpirktų obligacijų nominalioji vertė buvo 2 181,8 mln. litų (83,1 proc. nuo visų aukciono būdu išleistų ir 2007 metų pabaigoje apyvartoje buvusių VVP), o išdo vekselių – 445,0 mln. litų (16,9 proc.) (4 diagrama).

4 diagrama. Litas išleistų VVP struktūra 2007 m. gruodžio 31 d., proc.
Šaltinis: Finansų ministerija

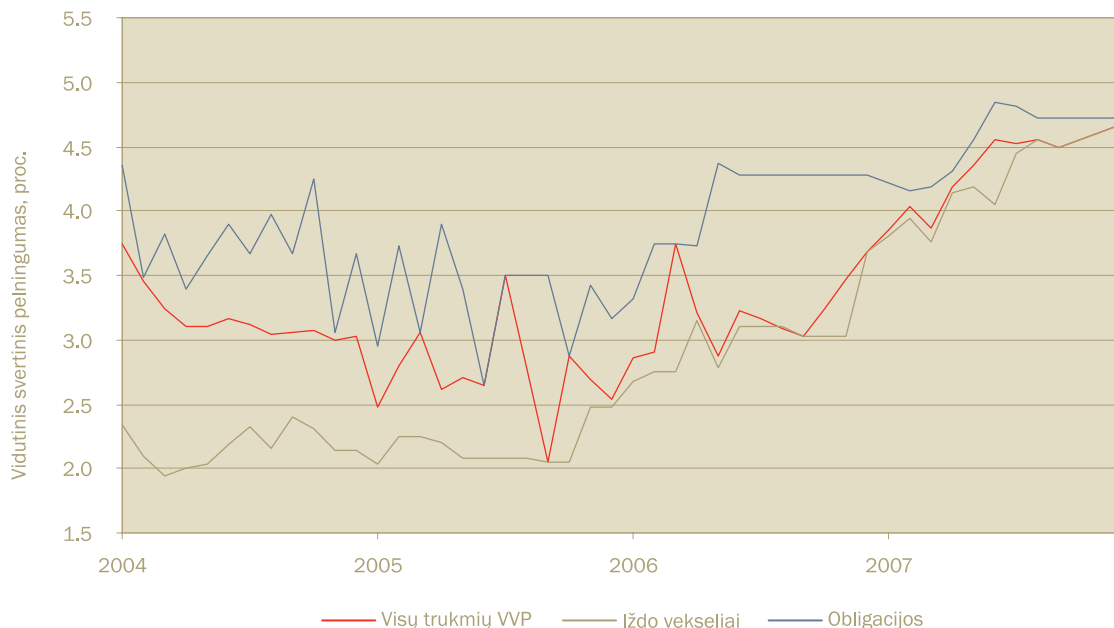
5 diagrama. 2007 metais litais išleistų VVP pelningumo, Euribor ir ECB bazinių palūkanų normų dinamika
Šaltinis: Finansų ministerija, Bloomberg

VVP vidutinis svertinis pelningumas 2007 m. didėjo, tačiau jo augimą lėmė bazinių palūkanų normų didinimas (5 diagrama).

2007 metais žemiausias VVP aukcione užfiksuotas vidutinis svertinis pelningumas buvo už devynių mėnesių trukmės iždo vekselius ir sudarė 3,76 proc. (2007 m. kovo 5 d. aukcionas). Aukščiausias vidutinis svertinis pelningumas siekė 4,91 proc. (2007 m. birželio 6 d. aukciono metu papildyta dešimties metų trukmės obligacijų emisija).

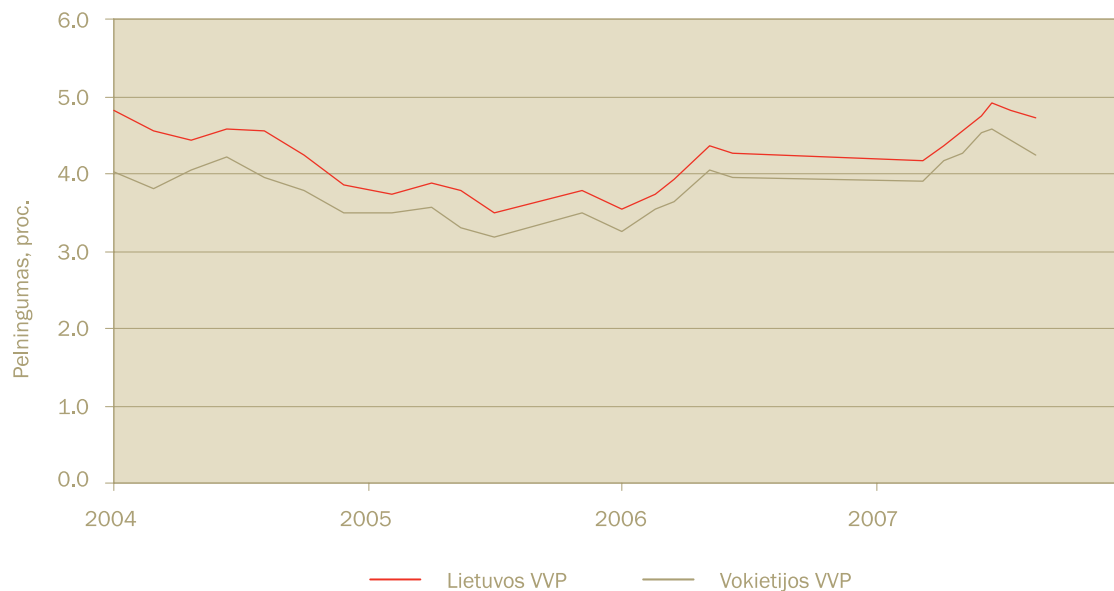
Per 2007 metus aukciono būdu litais išleistų visų trukmių VVP vidutinis svertinis pelningumas,

kuriam poveikį darė didėjantis skolinimosi priemonių pelningumas užsienio rinkose, lyginant su 2006 metais, padidėjo nuo 3,13 iki 4,25 proc. (6 diagrama). Iždo vekselių vidutinis svertinis pelningumas, lyginant su 2006 metais, padidėjo nuo 3,04 proc. iki 4,18 proc., o obligacijų – nuo 3,73 proc. iki 4,41 proc.

6 diagrama. Litalais denominuotų VFP vidutinio svertinio pelningumo raida 2004–2007 m.
Šaltinis: Finansų ministerija

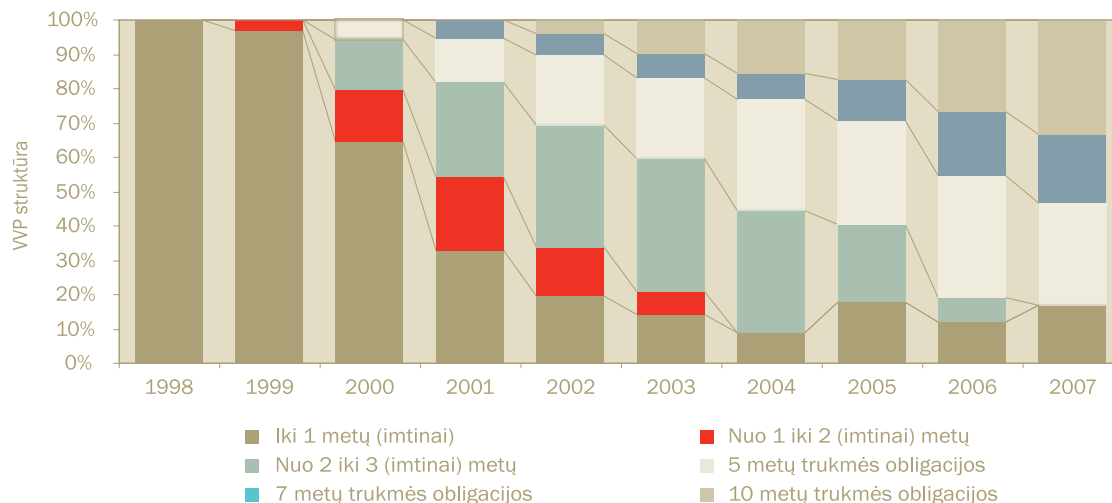
Investuotojų pasitikėjimas Lietuvos Respublikos Vyriausybės vykdoma fiskaline politika ir šalyje veikiantis valiutų valdybos modelis leido sumažinti šaliai taikomą VFP rizikos priedą. Šios sąlygos lėmė tai, kad Lietuvos Respublikos leidžiamų VFP pelningumas kinta taip pat kaip ir etaloninių atitinkamos trukmės Vokietijos VFP (7 diagrama).

7 diagrama. Lietuvos 10 metų trukmės VFP emisijos ir atitinkamos trukmės etaloninės Vokietijos vyriausybės obligacijų emisijos pelningumas 2004–2007 m.
Šaltinis: Finansų ministerija

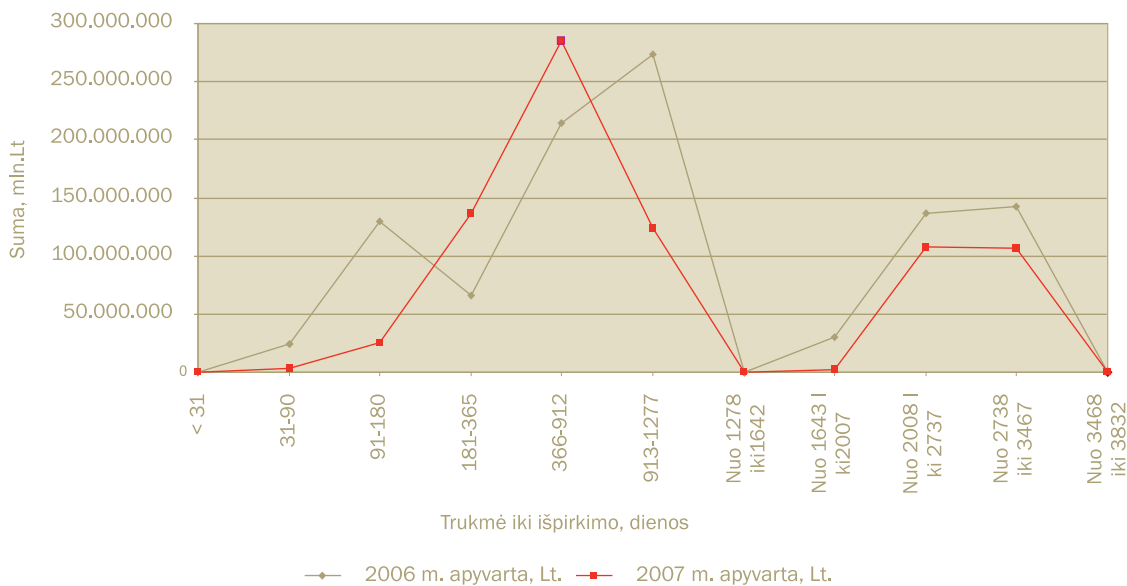
VYRIAUSYBĖS SKOLINIMASIS

2007 metų pabaigoje neišpirktų litais išleistų VVP vidutinė nominali trukmė buvo 2001 dienos, 2006 metų pabaigoje – 1993 dienos. Šio rodiklio padidėjimui turėjo įtakos tai, kad per 2007 metus padidėjo 10 metų trukmės obligacijų emisijų apimtis (2007 metų pabaigoje 33,2 proc. visų aukciono būdu išleistų VVP, lyginant su 26,2 proc. 2006 metų pabaigoje).

8 diagrama. VVP pasiskirstymas pagal nominalią trukmę
Šaltinis: Finansų ministerija

Antrinė aukcionuose parduodamų VVP apyvarta gali būti atliekama Vilniaus vertybinių popierių biržoje (pagal jos nustatytas taisykles) ir už jos ribų. Vilniaus vertybinių popierių biržoje antrinė VVP apyvarta 2007 metais siekė 790,7 mln. litų ir, lyginant su 2006 metais, sumažėjo 228,8 mln. litų (9 diagrama).

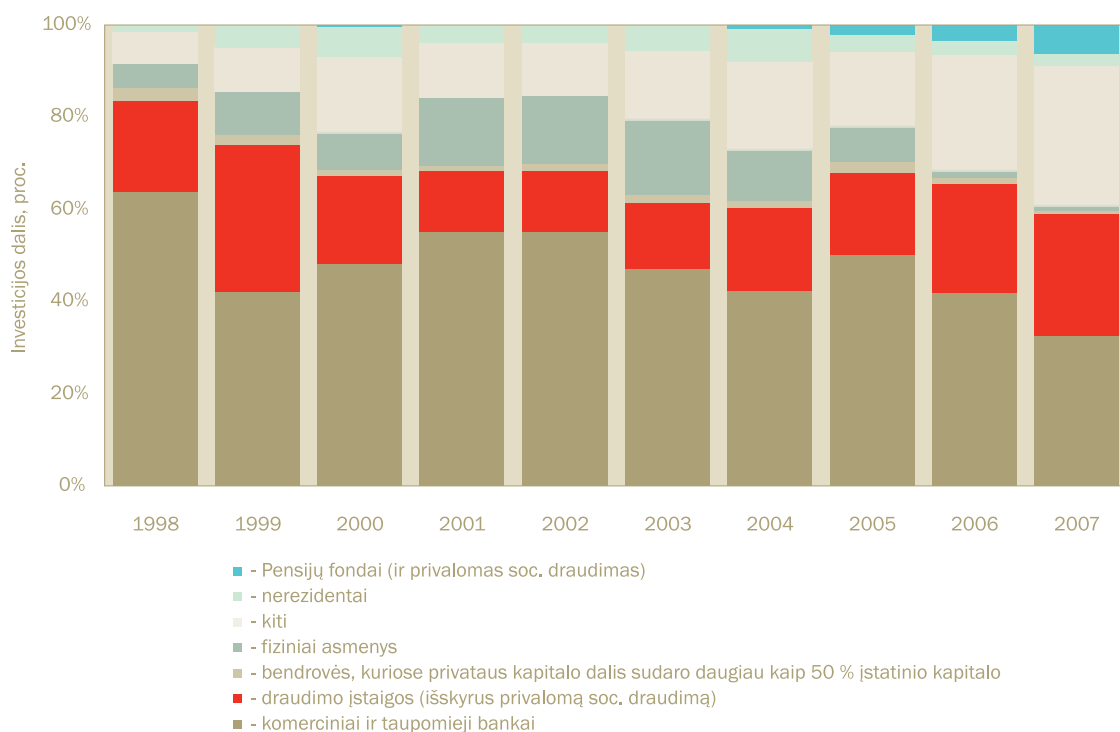
9 diagrama. VVP apyvarta Vilniaus vertybinių popierių biržoje pagal likutinę trukmę 2006–2007 metais
Šaltinis: Vilniaus vertybinių popierių birža

Antrinė VVP apyvarta biržoje sumažėjo, nes sumažėjo apyvartoje esančių VVP kiekis ir didesnę dalis investuotojų, įsigijusių VVP, siekė juos laikyti iki jų išpirkimo, o ne jais prekiauti.

2007 metų pabaigoje užsienio investuotojų įsigytų Lietuvos VVP dalis, palyginti su 2006 metų pa-

baiga, sumažėjo nuo 2,8 proc. iki 2,4 proc. visų esančių apyvartoje litais išleistų VVP. Užsienio investuotojų dalis tarp įmonių akcijų ir obligacijų savininkų taip pat sumažėjo. 2007 metų pabaigoje pagrindiniais užsienio investuotojais buvo Estijos (63,8 mln. litų vertės VVP) ir Didžiosios Britanijos (0,2 mln. litų vertės VVP) investuotojai.

Tarp vietos investuotojų pagrindinė dalis apyvartoje esančių VVP priklausė pinigų finansinėms institucijoms ir draudimo bendrovėms bei pensijų fondams (išskyrus Valstybinį socialinio draudimo fondą). 2007 metais, palyginti su 2006 metais, piniginius finansinių institucijų turimų VVP dalis sumažėjo nuo 41,9 proc. iki 32,6 proc., o draudimo bendrovių bei pensijų fondų turimų VVP dalis padidėjo nuo 23,7 proc. iki 26,5 proc. (10 diagrama).

10 diagrama. Investavimas į litais denominuotus VVP 1998–2007 metais
Šaltinis: AB Lietuvos centrinis vertybinių popierių depozitoriumas

Skolinimasis užsienio finansų rinkose

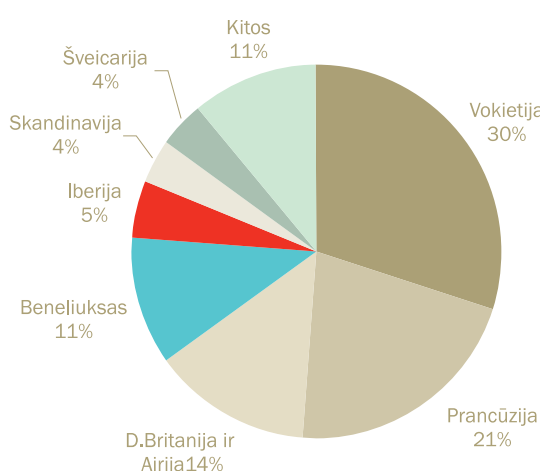
Užsienio finansų rinkose 2007 metais Finansų ministerija skolinosi laikydama tų pačių strateginių tikslų kaip ir ankstesniais metais: įvairinti skolinių įsipareigojimų portfelį, palankesnėmis nei vidaus rinkoje sąlygomis išleisti sąlyginai didelės apimties emisijas ir taip užtikrinti šių VVP likvidumą.

2007 m. spalio mėn. Lietuvos Respublikos Vyriausybei atstovaujanti Finansų ministerija, tarpininkaujant bankams *Societe Generale* ir *UBS Investment Bank*, užsienio finansų rinkose sėkmingai išplatino 600 mln. eurų nominaliosios vertės euroobligacijų emisiją, išperkama 2018 metais. Planuojama šią emisiją 2008 metais papildyti 400 mln. eurų iki 1 mlrd. eurų nominaliosios vertės, tokiu būdu sukuriant jau ketvirtą likvidžių etaloninę 10 m. trukmės VVP emisiją, kuria būtų prekiaujama NewEuroMTS¹ prekybos sistemoje.

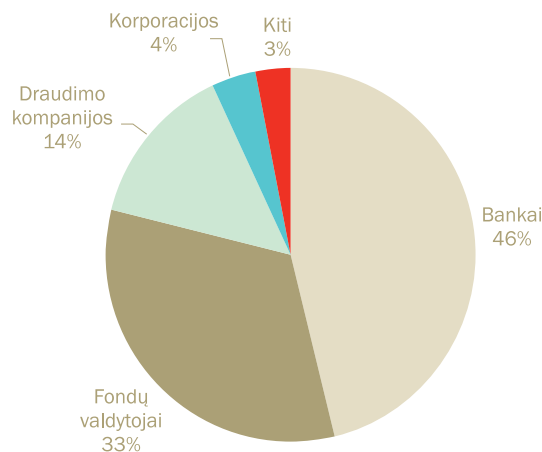
¹ Elektroninės prekybos vertybiniais popieriais sistema NewEuroMTS skirta valstybių, įstojusių į Europos Sąjungą nuo 2004 m. gegužės 1 d. ir vėliau, eurai denominuotų VVP prekybai. Taip siekiama skatinti šias šalis sparčiau integruotis į Europos finansų rinką.

VYRIAUSYBĖS SKOLINIMASIS

Toliau pateikiamas investuotojų, 2007 metais įsigijusių 2018 metais išperkamų euroobligacijų, pasiskirstymas pagal geografiją (11 diagrama) ir pagal tipą (12 diagrama).

11 diagrama. Geografinis investuotojų pasiskirstymas
Šaltinis: Finansų ministerija

12 diagrama. Investuotojų pasiskirstymas pagal tipą
Šaltinis: Finansų ministerija

Efektyvus emisijos pristatymas pagrindiniuose Europos finansų centruose lėmė didelę VVP paklausą ir tai leido pasiekti patrauklią euroobligacijų išleidimo kainą ir priimtina rizikos priedą (Bund² + 47,4bp³, MS⁴+13bp), nepaisant rinkos nestabilumo. Toks sėkmingas VVP išplitinimas dar kartą patvirtino, kad Lietuvos Vyriausybės išleidžiami vertybiniai popieriai yra patrauklūs investuotojams.

Kasmet už šiuos VVP investuotojams bus mokama 4,85 proc. metinių palūkanų. Ankstesniais metais išleistų euroobligacijų palūkanos pateiktos lentelėje:

Išleidimo metai	Bendra emisijos apimtis (mln.)	Valiuta	Nominali trukmė (metais)	Kupono dydis (proc.)
2001	200	EUR	7	6,625
2002	1000	EUR	10	5,875
2003	1000	EUR	10	4,500
2005	1000	EUR	10	3,75

2 lentelė. Euroobligacijų emisijų kuponų dydžiai:

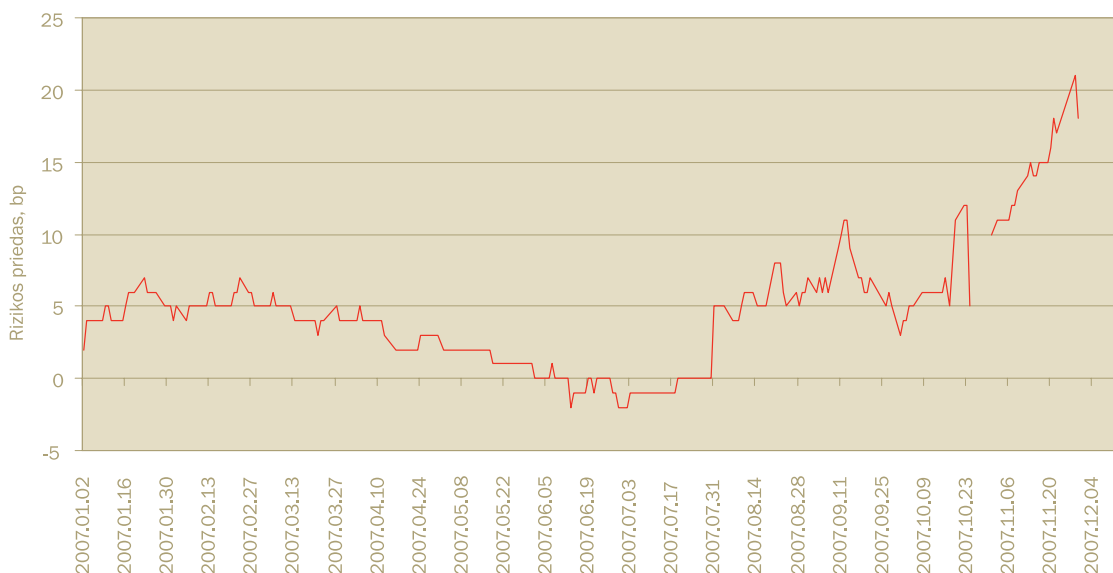
Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybei atstovaujančios Finansų ministerijos aiškiai išreikštą įsipareigojimą papildyti išleistą euroobligacijų emisiją iki 1 mlrd. eurų nominaliosios vertės, emisijos apimčiai dar nepasiekus reikalaujamos 1 mlrd. eurų apimties, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 600 mln. eurų nominaliosios vertės euroobligacijų emisija buvo įtraukta į elektroninės prekybos vertybiniais popieriais sistemos *NewEuroMTS* sąrašus. *NewEuroMTS* sąrašuose yra jau trys 1 mlrd. eurų dydžio Lietuvos Respublikos VVP emisijos. Dalyvavimas šioje sistemoje užtikrina vertybinių popierių likvidumą, prekybos skaidrumą, VVP palyginamumą, minimalų pirkimo ir pardavimo kainų skirtumą

² Bund – atitinkamos trukmės Vokietijos Vyriausybės obligacijos.

³ 1 bazinis punktas (bp) – procento šimtoji dalis.

⁴ MS (angl. MidSwap) – palūkanų normos apsiskeitimo sandorio (kai mokėjimai pagal fiksuotos palūkanų normos vertybinius popierius keičiami į atitinkamos trukmės mokėjimus pagal kintamos palūkanų normos vertybinius popierius) pelningumas tarpbankinėje rinkoje. MidSwap palūkanų normą finansų rinkose yra priimta laikyti etalonine palūkanų norma skaičiuojant Europoje išleistų ilgalaikių skolos vertybinių popierių pelningumą (t. y. pelningumas dažnai išreiškiamas formule „MidSwap +/- rizikos priedas baziniais punktais“, kur MidSwap reikšmė parenkama pagal vertinamo vertybinio popieriaus trukmę metais).

Tikėtina, kad *NewEuroMTS* sistemos užtikrinamas likvidumas leis sumažinti šalies skolinimosi sąnaudas pirminėje rinkoje.

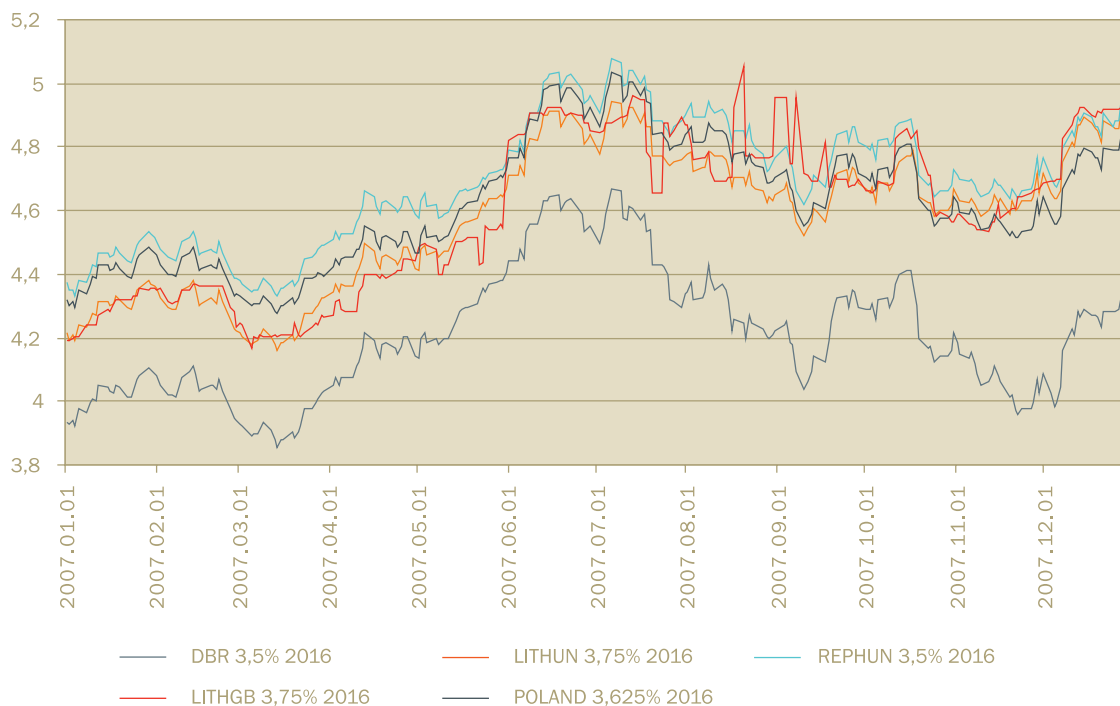

13 diagrama. 2016 metais išperkamų euroobligacijų rizikos priedo prie MS kitimas
Šaltinis: *NewEuroMTS*

2007 metais 2016 metais išperkamų euroobligacijų rizikos priedas prie MS antrinėje rinkoje buvo sumažėjęs iki -2 bazinių punktų, tačiau po 2007 m. rugpjūtį prasidėjusios finansų rinkų krizės jis ėmė didėti (13 diagrama). Galiausiai 2007 metų pabaigoje dėl nestabilios rinkos padėties antrinė prekyba šiomis euroobligacijomis *NewEuroMTS* sistemoje nebevyko, nes investuotojai mieliau rinkosi aukštesnį reitingą turinčius vertybinius popierius.

10–11 metų nominalios trukmės VVP pelningumo antrinėje rinkoje kitimas ir palyginimas su kitomis atitinkamos trukmės euroobligacijomis parodytas 14 diagramoje.

VYRIAUSYBĖS SKOLINIMASIS

14 diagrama. 2016 metais išperkamu obligacijų⁵ pelningumas, proc.
Šaltinis: Bloomberg

Be jau paminėtų trijų etaloninių euroobligacijų emisijų, apyvartoje buvo ir 2008 metais išperkama 200 mln. eurų dydžio euroobligacijų emisija. Visos 2007 m. pabaigoje apyvartoje buvusios Vyriausybės išleistos euroobligacijų emisijos pateiktos lentelėje:

ISIN kodas	Bendra emisijos apimtis (mln.)	Valiuta	Išleidimo data	Išpirkimo data	Kupono dydis (proc.)
XS0124828418	200	EUR	2001 02 20	2008 02 20	6,625
XS0147459803	1000	EUR	2002 05 10	2012 05 10	5,875
XS0163880502	1000	EUR	2003 03 05	2013 03 05	4,500
XS0212170939	1000	EUR	2005 02 10	2016 02 10	3,750
XS0327304001	600	EUR	2007 10 29	2018 02 07	4,85

3 lentelė. 2007 m. pabaigoje apyvartoje buvusios euroobligacijų emisijos
Šaltinis: Finansų ministerija

Skolinimasis iš tarptautinių finansų institucijų

2007 m. buvo tęsiamas bendradarbiavimas su tarptautinėmis finansų institucijomis. Šios institucijos finansavo investicijų projektus (programas), kurių įgyvendinimas buvo pradėtas ankstesniais metais.

2007 metais Finansų ministerija sudarė skolinimosi sutartis tik su Europos Tarybos vystymo banku (angl. Council of Europe Development Bank – CEB), kuris orientuojasi į skolinimą socialinio sektoriaus investicijų projektams įgyvendinti. Ši institucija Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų sugrįžimo į

⁵ DBR – Vokietijos VVP (10 metų nominalios trukmės), REPHUN – Vengrijos euroobligacijos (10 metų nominalios trukmės), POLAND – Lenkijos euroobligacijos (10 metų nominalios trukmės), LITHUN – euroobligacijos (11 metų nominalios trukmės), LITHGB – vidaus VVP (11 metų nominalios trukmės).

Lietuvą ir jų aprūpinimo 2002–2007 m. programai finansuoti yra atidariusi 12,5 mln. JAV dol. kredito liniją. 2007 m. Europos Tarybos vystymo bankas iš kredito linijos suteikė 1,448 mln. eurų paskolą už 2,13 proc. metinių palūkanų. Kitos centrinei valdžiai priskirtinos paskolos iš tarptautinių finansų institucijų 2007 metais nebuvo imamos, tačiau bendradarbiavimas buvo tęsiamas – 2007 metais buvo įgyvendinami ankstesni Europos investicijų banko lėšomis finansuojami projektai.

2007 metais valstybės vardu pasiskolintų paskolų negrąžinta suma tarptautinėms finansų institucijoms sumažėjo 307,6 mln. litų, iš jų 299,8 mln. litų sumažėjo dėl anksčiau termino sugrąžintų paskolų. Anksčiau termino grąžintos paskolos tomis valiutomis, kurių kurso svyravimas lito atžvilgiu galėtų sukelti skolos valdymo išlaidų svyravimus ateityje, ir paskolos už sąlyginai aukštas palūkanų normas.

Baigiantis 2007 metams, Europos investicijų bankui, Šiaurės investicijų bankui ir Europos Tarybos vystymo bankui negrąžintų paskolų likutis sudarė 322,2 mln. litų. Ši centrinės valdžios skolos dalis minėtoms institucijoms 2007 m. pabaigoje sudarė 2,9 proc. visos centrinės valdžios užsienio skolos ir, palyginti su 2006 metų pabaigoje buvusia skola, sumažėjo 164 mln. litų.

Valstybės garantijos ir suteiktos paskolos

2007 metais naujos valstybės garantijos dėl paskolų nebuvo teikiamos. Valstybės įsipareigojimai pagal ankstesniais metais suteiktas garantijas dėl paskolų 2007 m. gruodžio 31 d. buvo 669,3 mln. litų – 122,1 mln. litų mažesni nei 2006 m. pabaigoje. Valstybės garantuojamos ūkio subjektų užsienio paskolos 2007 metų pabaigoje sudarė 247,5 mln. litų, arba 37 proc. visos valstybės garantuotos skolos, o valstybės garantuojamos vidaus paskolos – 421,8 mln. litų, arba 63 proc. visos valstybės garantuotos skolos.

Valstybės įsipareigojimai pagal suteiktas garantijas (įskaitant ir garantijų institucijų įsipareigojimus) 2007 m. pabaigoje siekė 1 232,9 mln. litų.

2007 metais 12,1 mln. litų paskola su valstybės garantija buvo suteikta tik AB „Lietuvos geležinkeliai“ pagal 2001 m. pasirašytą sutartį IX geležinkelio transporto koridoriaus kelių atnaujinimo investicijų projektui finansuoti.

2007 metais iš viso buvo grąžinta 81,5 mln. litų valstybės garantuotų paskolų. Iš jų – 79,7 mln. litų paskolų kreditoriams grąžino patys ūkio subjektai, o Finansų ministerija, vykdydama garantinius įsipareigojimus, už skolininkus kreditoriams grąžino 1,8 mln. litų.

Kaip minėta, į valstybės įsipareigojimus pagal suteiktas garantijas yra įtraukiami ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės įsteigtų garantijų institucijų įsipareigojimai kredito įstaigoms pagal garantijų sutartis. Šiuo metu yra dvi garantijų institucijos – UAB Žemės ūkio paskolų garantijų fondas ir UAB „Investicijų ir verslo garantijos“. Kiekvienais metais valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme Seimas nustato garantijų institucijų įsipareigojimų limitą, kurį vėliau Vyriausybė paskirsto garantijų institucijoms. 2007 metais buvo nustatytas 605 mln. litų limitas (395 mln. litų – UAB Žemės ūkio paskolų garantijų fondo ir 210 mln. litų – UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ įsipareigojimams), tuo tarpu faktiniai garantijų institucijų įsipareigojimai, kuriems taikomas nustatytas limitas, 2007 m. pabaigoje siekė 460,7 mln. litų.

2008 metais, atsižvelgiant į padidėjusį garantijų už paskolas, skirtas ES finansinės paramos programomis finansuojamiems projektams vykdyti, poreikį, taip pat siekiant padėti didesniai smulkiojo ir vidutinio verslo įmonių skaičiui gauti verslo pradžiai ar plėtrai reikalingą finansavimą, nustatytas didesnis garantijų institucijų įsipareigojimų limitas – 718 mln. litų.

2007 m. valstybė neteikė naujų paskolų ūkio subjektams. 2007 metų pabaigoje ūkio subjektams ankstesniais metais suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų negrąžintas likutis sudarė 1 188,1 mln. litų – 208,5 mln. litų mažiau negu 2006 metų pabaigoje.

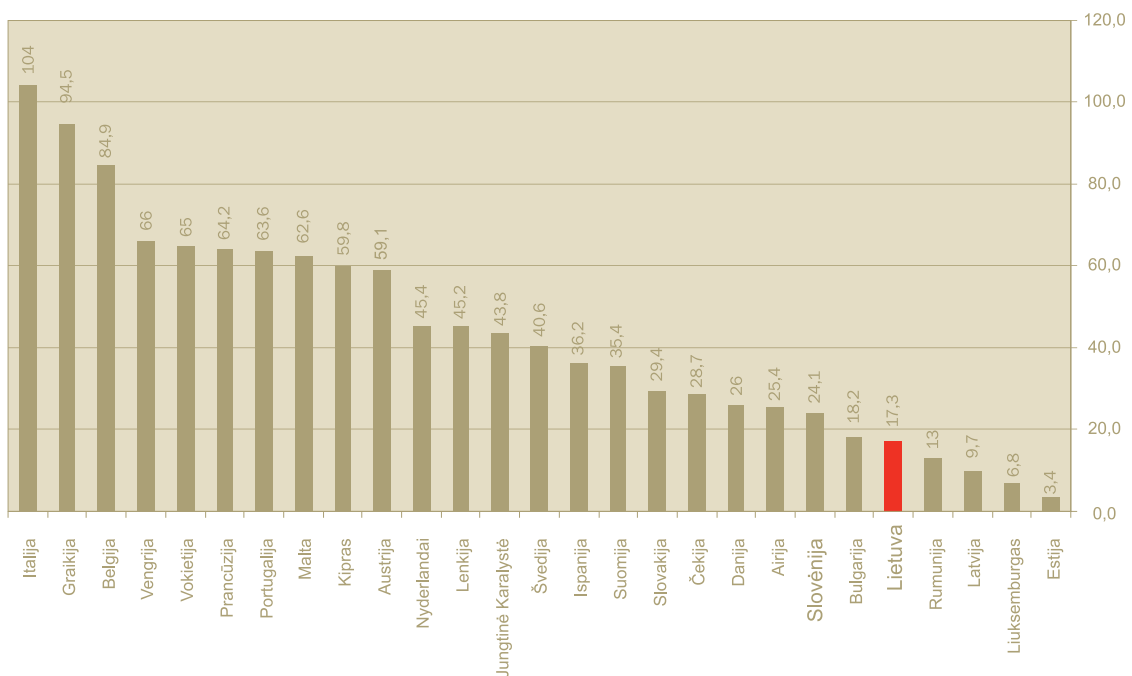
2007 metais ūkio subjektų investicijų projektams finansuoti pagal anksčiau pasirašytas paskolų sutartis buvo išmokėta 19,9 mln. litų. Iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų buvo finansuojami šie investicijų projektai: Vilniaus miesto vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklų išplėtimas ir rekonstravimas; Jonavos miesto nuotekų valymo įrenginių rekonstravimas, nuotekų tinklų išplėtimas ir vandentiekio tinklų rekonstravimas; Panevėžio miesto nuotekų valymo įrenginių rekonstravimas.

IV. SKOLOS LYGIS, STRUKTŪRA, DINAMIKA

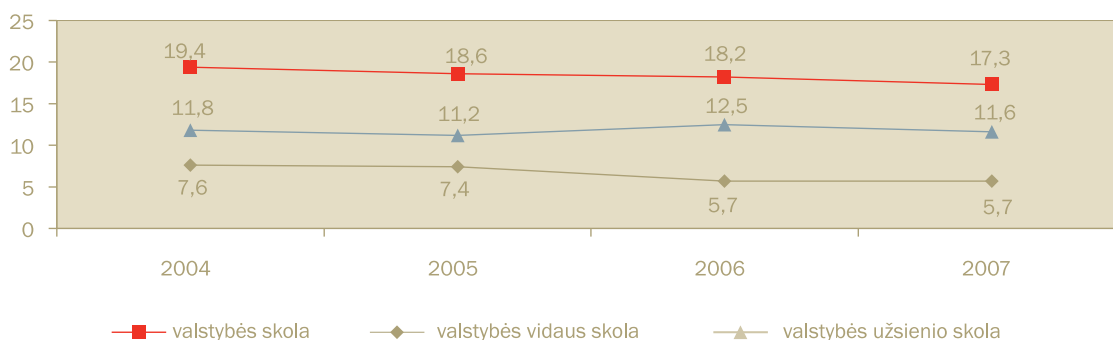
Valstybės skola

Valstybės skola 2007 metų pabaigoje buvo lygi 16 698,0 mln. litų, tai sudarė 17,3 proc. bendrojo vidaus produkto. Valstybės skolos santykis su BVP per 2007 metus sumažėjo 0,9 procentinio punkto (2006 m. buvo 18,2 proc. BVP) ir yra vienas mažiausių tarp ES šalių narių (2007 m. ES šalių skolos santykio su BVP vidurkis buvo 58,7 proc.).

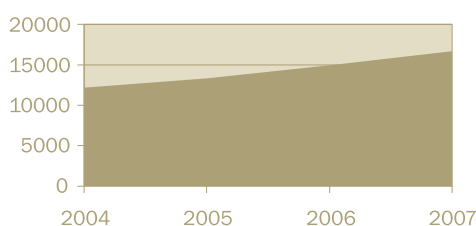
15 diagrama. ES valstybių narių skolos santykis su BVP 2007 m. pabaigoje, proc.
Šaltinis: Eurostatas

SKOLOS LYGIS, STRUKTŪRA, DINAMIKA

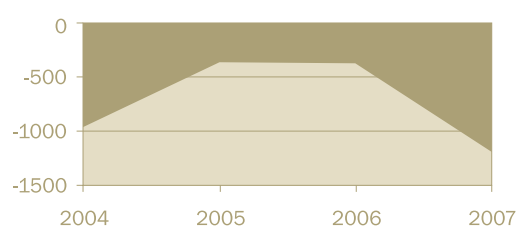

16 diagrama. Valstybės skolos santykio su BVP kitimas 2004 - 2007 m., proc.
Šaltinis: Finansų ministerija

2007 metais valstybės skola nominalia išraiška padidėjo 1 759,4 mln. litų, arba 11,8 proc. (metų pradžioje prognozuotas 2 095 mln. litų, arba 14,1 proc., padidėjimas). Skolos pokytį mažino daugiau nei 1,1 mlrd. litų mažesnis nei planuota valstybės biudžeto deficitas ir didesni grįžtančių valstybės vardu perskolintų lėšų srautai, o didino tai, kad metų pabaigoje, atsižvelgiant į valstybės finansines galimybes, iš skolintų lėšų avansu ir papildomai buvo išmokėta 264 mln. litų tiesioginių išmokų žemdirbiams, taip pat, atsižvelgiant į skolos grąžinimus 2008 metų pradžioje, siekiant sumažinti performansavimo riziką, 2007 metų pabaigoje buvo pasiskolinta daugiau lėšų.

17 diagrama. Valstybės skola, mln. Lt
Šaltinis: Finansų ministerija

18 diagrama. Valdžios sektoriaus deficitas, mln. Lt
Šaltinis: Finansų ministerija

2007 metų pabaigoje valstybės skolą sudarė: centrinės valdžios skola – 15 800,6 mln. litų, vietos valdžios skola – 986 mln. litų ir socialinės apsaugos fondų skola – 23,8 mln. litų. Konsoliduoti įsipareigojimai tarp subsektorių buvo 112,4 mln. litų.

Centrinės valdžios skola 2007 metais išaugo 1 564,6 mln. litų, vietos valdžios – 255,4 mln. litų, o socialinės apsaugos fondų skola sumažėjo 123,7 mln. litų (4 lentelė).

	2006-12-31		2007-12-31	
	mln. Lt	proc.	mln. Lt	proc.
VALSTYBĖS SKOLA	14 938,7	100	16 698,0	100
Centrinės valdžios skola	14 236,0	95,3	15 800,6	94,6
Socialinės apsaugos fondų skola*	47,5	0,3	23,8	0,2
Vietos valdžios skola*	655,2	4,4	873,7	5,2

* vietos valdžios skolos duomenys pateikiami konsoliduoti, tai yra atėmus valstybės suteiktas paskolas
4 lentelė. Valstybės skola pagal sektorius
Šaltinis: Finansų ministerija

Valstybės vidaus skola 2007 metų pabaigoje buvo 5 471,5 mln. litų (per metus padidėjo 751,6 mln. litų), tai sudarė 32,8 proc. valstybės skolos. Valstybės užsienio skola metų pabaigoje buvo 11 226,5 mln. litų (per metus padidėjo 1 007,8 mln. litų), tai sudarė 67,2 proc. valstybės skolos.

Ilgalaikiai įsipareigojimai 2007 metais padidėjo 1 694,7 mln. litų ir sudarė 97,5 proc. visos valstybės skolos (16 287,4 mln. litų), o trumpalaikiai – padidėjo 64,7 mln. litų ir sudarė 2,5 proc. valstybės skolos (410,6 mln. litų).

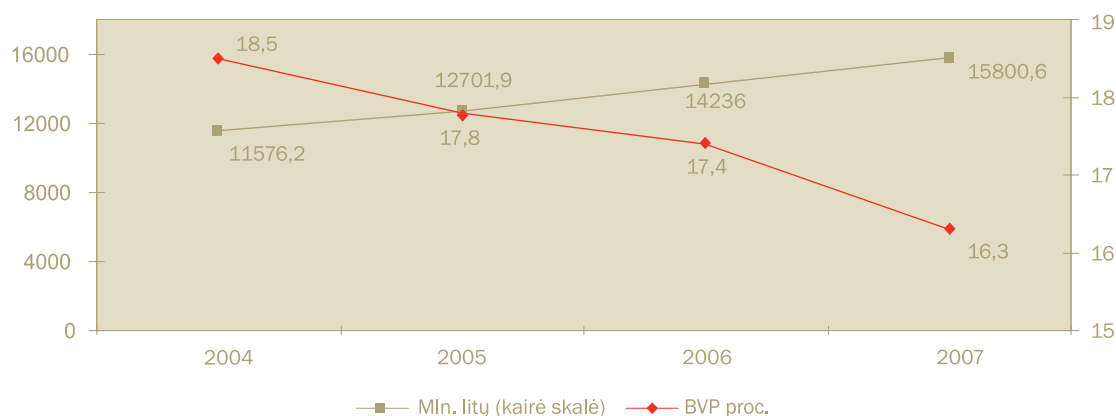
Negražintų paskolų suma sumažėjo 121,6 mln. litų ir 2007 m. pabaigoje sudarė 1 239,7 mln. litų (7,4 proc. visos skolos), tuo tarpu išleistų vertybinių popierių nominalioji vertė per metus padidėjo 1880,9 mln. litų ir metų pabaigoje sudarė 15 458,3 mln. litų (92,6 proc.).

	2006-12-31		2007-12-31	
	mln. Lt	proc.	mln. Lt	proc.
VALDŽIOS SEKTORIAUS SKOLA	14 938,7	100	16 698,0	100
Vidaus skola	4 719,9	31,6	5 471,5	32,8
Ilgalaikiai įsipareigojimai	4 374,0	29,3	5 060,9	30,3
Vertybiniai popieriai	3 722,2	24,9	4 217,6	25,3
Paskolos	651,8	4,4	843,3	5,0
Trumpalaikiai įsipareigojimai	345,9	2,3	410,6	2,5
Vertybiniai popieriai	309,6	2,1	375,1	2,2
Paskolos	36,3	0,2	35,5	0,2
Užsienio skola	10 218,7	68,4	11 226,5	67,2
Ilgalaikiai įsipareigojimai	10 218,7	68,4	11 226,5	67,2
Vertybiniai popieriai	9 545,5	63,9	10 865,6	65,1
Paskolos	673,2	4,5	360,9	2,2
Trumpalaikiai įsipareigojimai	–	–	–	–
Vertybiniai popieriai	–	–	–	–
Paskolos	–	–	–	–

5 lentelė. Valdžios sektoriaus skola pagal priemonės tipą
Šaltinis: Finansų ministerija

Centrinės valdžios skola

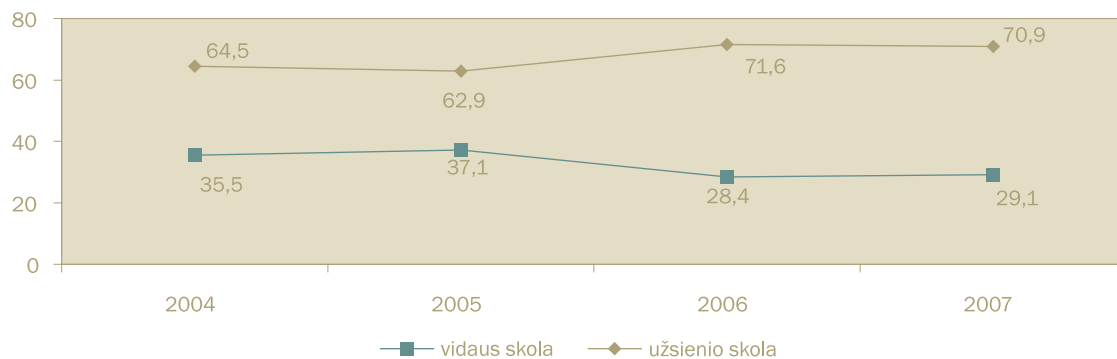
Didžiausią valstybės skolos dalį (94,6 proc.) sudarė centrinės valdžios sektoriaus prisiimti, bet dar neįvykdyti įsipareigojimai vidaus ir užsienio kreditoriams. Centrinės valdžios sektoriaus skola 2007 metų pabaigoje buvo 15 800,6 mln. litų. Centrinės valdžios skolos santykis su BVP sumažėjo ir 2007 m. gruodžio 31 d. buvo 16,3 proc. (2006 m. gruodžio 31 d. – 17,4 proc.), tuo tarpu nominalia išraiška centrinės valdžios skola padidėjo 1 564,6 mln. litų.

19 diagrama. Centrinės valdžios skola 2004-2007 metais
Šaltinis: Finansų ministerija

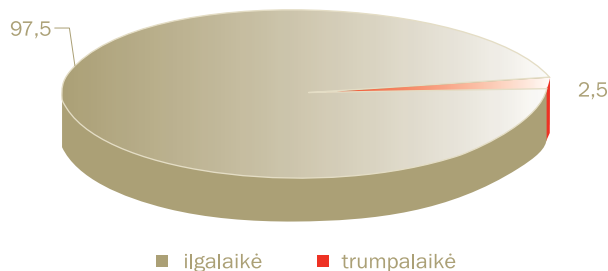
SKOLOS LYGIS, STRUKTŪRA, DINAMIKA

Centrinės valdžios vidaus skola metams baigiantis buvo 4 600,8 mln. litų (per metus padidėjo 560,2 mln. litų). Centrinės valdžios užsienio skola 2007 metais padidėjo 1 004,4 mln. litų ir gruodžio 31 dieną buvo 11 199,8 mln. litų. Kaip matome 20 diagramoje, 2007 metų pabaigoje, palyginti su 2006 metais, vidaus ir užsienio skolos dalis pakito nežymiai. Įgyvendinant strategines nuostatas didinti VVP likvidumą, 2007 metais skolinimosi poreikis buvo finansuojamas išleidžiant VVP (didesne apimtimi – užsienio rinkose).

20 diagrama. Centrinės valdžios vidaus ir užsienio skolos proporcijos 2004 – 2007 metais, proc.
Šaltinis: Finansų ministerija

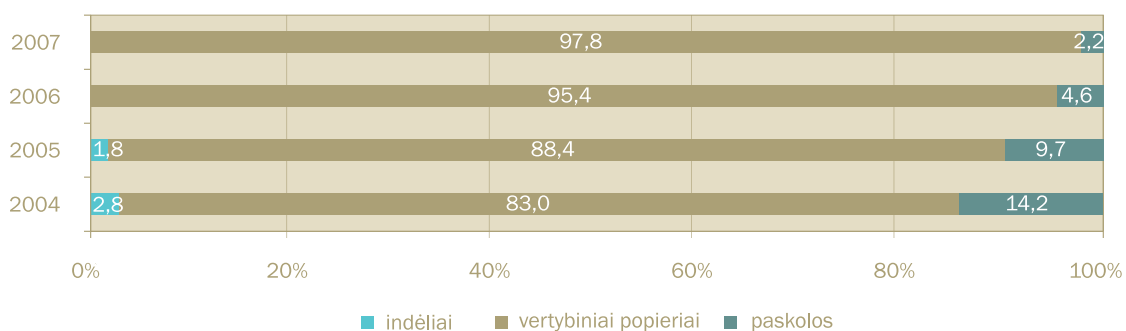
2007 metais centrinės valdžios ilgalaikė skola padidėjo 1 498,7 mln. litų ir metų pabaigoje buvo 15423,5 mln. litų, trumpalaikė skola padidėjo 65,9 mln. litų ir gruodžio 31 d. buvo 377,1 mln. litų. Ilgalaikės skolos dalis, palyginti su 2006 metais, sumažėjo nuo 97,8 iki 97,5 proc., o trumpalaikės skolos dalis atitinkamai padidėjo nuo 2,2 iki 2,5 proc.

21 diagrama. Centrinės valdžios ilgalaikės ir trumpalaikės skolos proporcijos, proc.
Šaltinis: Finansų ministerija

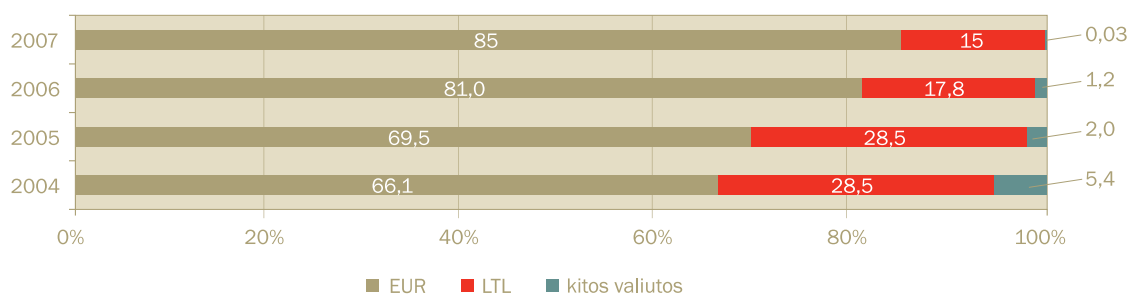
2007 metais centrinės valdžios sektoriaus įsipareigojimai paskolų kategorijoje sumažėjo ir metų pabaigoje buvo 342,3 mln. litų (2,2 proc.). Vertybinių popierių lyginamoji dalis padidėjo ir metų pabaigoje sudarė 97,8 proc. centrinės valdžios skolos (22 diagrama), arba 15 458,3 mln. litų. Paskolų dalies sumažėjimą lėmė Vyriausybės skolos valdymo strategijos nuostatos mažinti paskolų iš tarptautinių finansų institucijų dalį skolos portfelyje įgyvendinimas bei Finansų ministerijos sprendimai valiutų kursų svyravimo rizikos ir palūkanų išlaidų mažinimo tikslu grąžinti anksčiau sutartyse nustatyto termino dalį paskolų. 2006 metais buvo išpirkti visi taupymo ląkstai, todėl nebeliko įsipareigojimų indėlių kategorijoje.

SKOLOS LYGIS, STRUKTŪRA, DINAMIKA

22 diagrama. Centrinės valdžios skolos struktūra pagal priemonės tipą, proc.
Šaltinis: Finansų ministerija

Didžioji centrinės valdžios skolos dalis apsaugota nuo valiutų kursų svyravimo rizikos: skola eurais sudarė apie 85 proc. (2006 m. gruodžio 31 d. buvo 81 proc.), litais apie 15 proc. (2006 m. gruodžio 31 d. – 17,8 proc.), kitomis valiutomis – 0,03 proc. (23 diagrama).

23 diagrama. Centrinės valdžios skola pagal valiutas, proc.
Šaltinis: Finansų ministerija

Centrinės valdžios vidaus skola

Centrinės valdžios vidaus skola metams baigiantis buvo 4 600,8 mln. litų (per metus padidėjo 560,2 mln. litų), arba 29,1 proc. visos centrinės valdžios skolos. 2007 metų pabaigoje vidaus skolos ilgalaikiai įsipareigojimai sudarė 4 223,7 mln. litų, trumpalaikiai įsipareigojimai – 377,1 mln. litų.

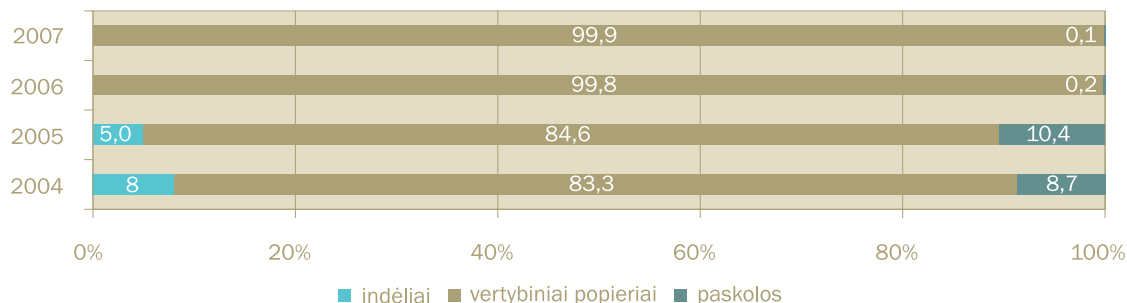
	2006-12-31		2007-12-31	
	mln. Lt	proc.	mln. Lt	proc.
VIDAUS SKOLA	4 040,6	100	4 600,8	100
Ilgalaikė	3 729,4	92,3	4 223,7	91,8
VVP	3 722,2	92,1	4 217,6	91,7
Paskolos	7,2	0,2	6,1	0,1
Trumpalaikė	311,2	7,7	377,1	8,2
VVP	309,6	7,7	375,1	8,2
Paskolos	1,6	0,0	2,0	0,0

6 lentelė. Centrinės valdžios vidaus skola pagal priemonės tipą
Šaltinis: Finansų ministerija

2007 metais Vyriausybė vidaus rinkoje skolinosi leisdama trumpalaikius ir ilgalaikius VVP. Per metus Vyriausybė vidaus rinkoje pasiskolino išplatinusi 621,6 mln. litų nominaliosios vertės išdo vekselių ir 281 mln. litų nominalios vertės obligacijų. Per tą patį laikotarpį buvo išpirkta 506,6 mln. litų nominaliosios vertės išdo vekselių, 498,6 mln. litų nominaliosios vertės obligacijų ir 45,7 mln. litų

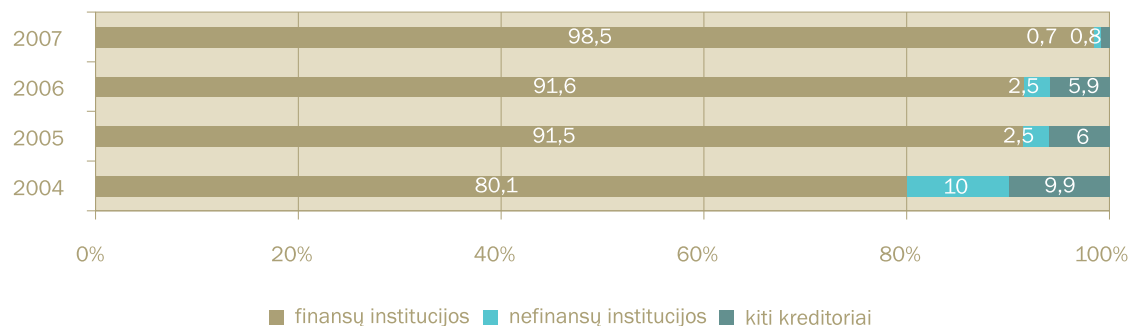
SKOLOS LYGIS, STRUKTŪRA, DINAMIKA

nominaliosios vertės tikslinių vertybinių popierių. Taip pat vidaus rinkoje buvo pasiskolinta ir grąžinta 860 mln. litų trumpalaikių paskolų.

24 diagrama. Centrinės valdžios vidaus skolos struktūra pagal priemonės tipą, proc.
Šaltinis: Finansų ministerija

2007 metų pabaigoje centrinės valdžios sektorius buvo skolingas vidaus kreditoriams: finansiniam sektoriui – 4 530,6 mln. litų, nefinansiniam sektoriui – 32 mln. litų, kitiems kreditoriams – 38,2 mln. litų (25 diagrama).

25 diagrama. Centrinės valdžios vidaus skola pagal kreditorius, proc.
Šaltinis: Finansų ministerija

Centrinės valdžios užsienio skola

Centrinės valdžios užsienio skola 2007 gruodžio 31 dieną buvo 11 199,8 mln. litų (per metus padidėjo 1 004,4 mln. litų), arba 70,9 proc. visos centrinės valdžios skolos. Visi užsienio skolos įsipareigojimai, vertinant nominalią trukmę, buvo tik ilgalaikiai.

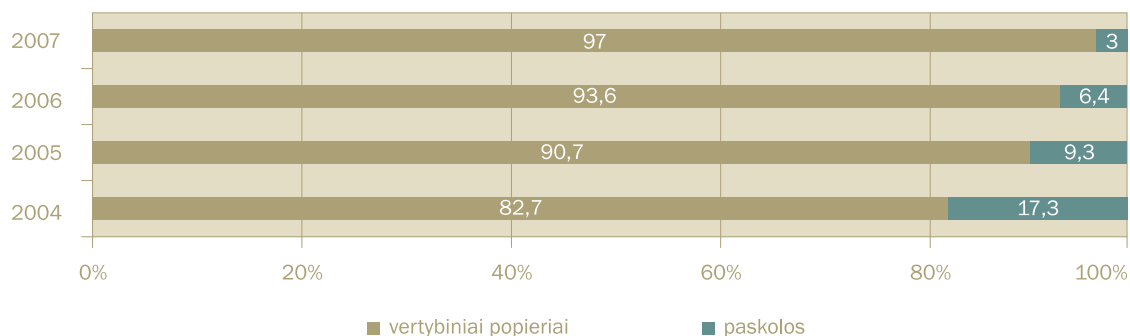
Rodiklis	2006-12-31		2007-12-31	
	mln. Lt	proc.	mln. Lt	proc.
Užsienio skola	10 195,3	100	11 199,8	100
Ilgalaikė	10 195,3	100	11 199,8	100
VVP	9 545,5	93,6	10 865,7	97,0
Paskolos	649,8	6,4	334,1	3,0
Trumpalaikė	-	-	-	-
VVP	-	-	-	-
Paskolos	-	-	-	-

7 lentelė. Centrinės valdžios užsienio skola pagal priemonės tipą
Šaltinis: Finansų ministerija

2007 metais Finansų ministerija užsienio finansų rinkose išplatino naują 10 metų trukmės 600 mln. eurų nominalios vertės euroobligacijų emisiją. Vyriausybė pasiskolino užsienyje pagal anksčiau pasirašytas

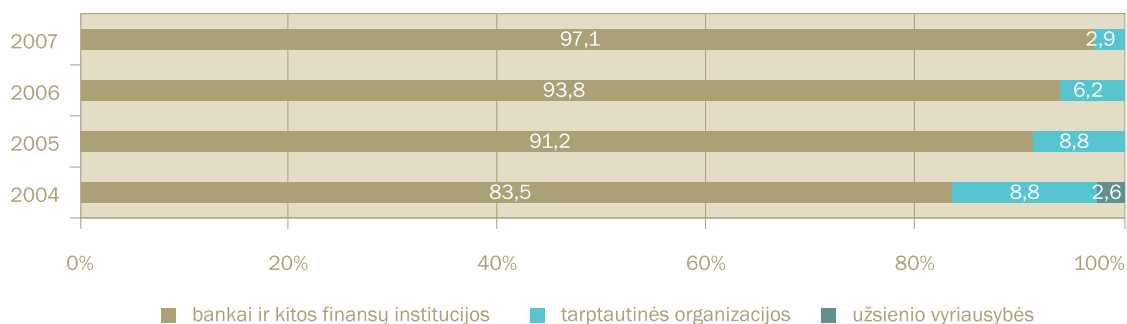
paskolų sutartis 18,6 mln. litų, užsienio kreditoriams grąžino 329,6 mln. litų paskolų. Siekiant sumažinti valiutų kursų ir palūkanų normų svyravimo įtaką skolos valdymo išlaidoms, 299,8 mln. litų paskolų buvo grąžinta anksčiau termino. Dėl valiutų kursų skirtumo užsienio skola sumažėjo 4,7 mln. litų.

Senų paskolų grąžinimas ir didėjanti užsienyje išleidžiamų ilgalaikių Vyriausybės vertybinių popierių apimtis lėmė vertybinių popierių dalies užsienio skoloje padidėjimą nuo 93,6 proc. 2006 m. iki 97,0 proc. 2007 metų pabaigoje (26 diagrama).

26 diagrama. Centrinės valdžios užsienio skola pagal priemonės tipą, proc.
Šaltinis: Finansų ministerija

2007 m. gruodžio 31 d. centrinės valdžios sektorius buvo skolingas užsienio kreditoriams: užsienio komerciniams bankams ir finansų institucijoms – 10 877,6 mln. litų (97,1 proc. užsienio skolos), tarptautinėms organizacijoms – 322,2 mln. litų (2,9 proc. užsienio skolos) (27 diagrama).

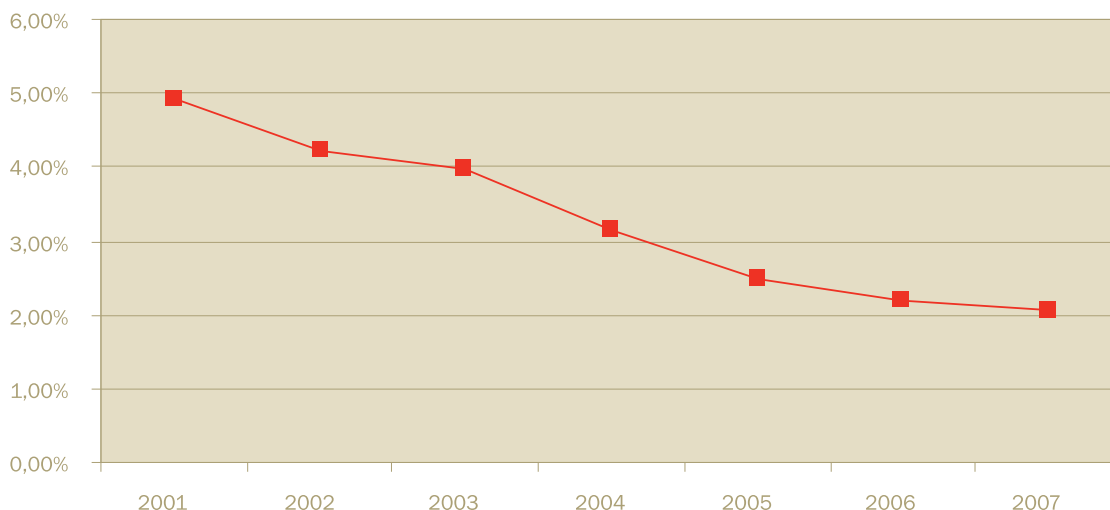
27 diagrama. Centrinės valdžios užsienio skola pagal kreditorius, proc.
Šaltinis: Finansų ministerija

Skolos valdymo išlaidos

Valstybės skolos valdymo išlaidas sudaro mokamos palūkanos už centrinės valdžios, savivaldybių ir socialinės apsaugos fondų skolą bei kitos su skolinimusi susijusios išlaidos. Sprendimą dėl centrinės valdžios ir socialinės apsaugos fondų skolos valdymo išlaidų dydžio priima Seimas, tvirtindamas atitinkamus biudžetų įstatymus, o dėl savivaldybių skolos valdymo išlaidų – savivaldybių tarybos.

Vertinant valstybės skolos valdymo išlaidų apimtį, svarbus rodiklis yra sumokėtų palūkanų už valdžios sektoriaus skolą santykis su valdžios sektoriaus pajamomis (28 diagrama). Šis rodiklis nuo 2001 metų iki 2007 m. nuolat mažėjo (2007 m. – 2,08 proc.)⁶.

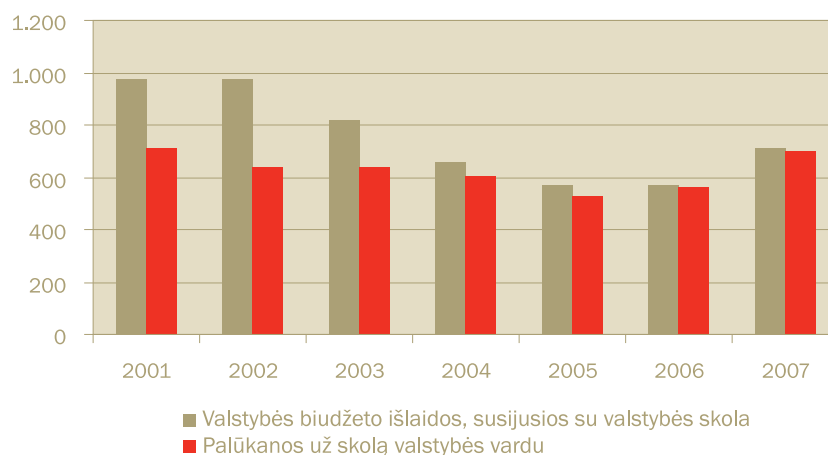
⁶ Šiuo atveju mokamos palūkanos ir valdžios sektoriaus pajamos yra apskaičiuotos kaupiamuoju principu pagal ESS'95 metodologiją. Kitos šio skyrelio sumos yra apskaičiuotos grynujų pinigų principu.

28 diagrama. Mokamų palūkanų už valdžios sektoriaus skolą santykis su valdžios sektoriaus pajamomis, proc.
Šaltinis: Finansų ministerija

Centrinės valdžios skolos valdymo išlaidas daugiausia sudaro skolinimosi valstybės vardu išlaidos (29 diagrama). Šios išlaidos yra tvirtinamos valstybės biudžete pagal atskirą programą ir jas sudaro mokamos palūkanos už skolą valstybės vardu rezidentams ir nerezidentams (iki 2004 metų palūkanos buvo skirstomos pagal valiutų principą – vidaus ir užsienio), komisiniai mokesčiai, kitos išmokos už skolinimąsi vidaus ir užsienio rinkose, mokesčiai kredito reitingų agentūroms ir t. t. Iki 2004 metų į skolos valdymo išlaidas buvo įtraukiamos ir sumos, mokamos kreditoriams už negalintį savo įsipareigojimų vykdyti skolininkus, gavusius paskolas valstybės vardu ar su valstybės garantija. Nuo 2004 m. minėtos sumos įtraukiamos į grąžinamas skolas.

2007 metais skolos valstybės vardu valdymo išlaidos siekė 711 mln. litų, tarp jų palūkanos už valstybės vardu paimtas paskolas ir išplatintus VVP – 696 mln. litų, 2006 metais atitinkamai – 325 mln. litų ir 317 mln. litų. Pažymėtina, kad 2006 metais išlaidas palūkanoms 244 mln. litų suma sumažino gauta premija ir sukauptos palūkanos už 2006 m. vasario mėn. išplatintą 400 mln. eurų nominaliosios vertės euroobligacijų emisiją ir 2006 m. lapkričio mėn. išplatintą 600 mln. eurų nominaliosios vertės euroobligacijų emisiją. Neįvertinus gautos premijos ir sukauptų palūkanų, skolos valstybės vardu valdymo išlaidos 2006 metais sudarė 569 mln. litų arba 142 mln. litų mažiau nei 2007 metais. Skolos valdymo išlaidos 2007 metais padidėjo labiausiai dėl valstybės skolos nominalia išraiška augimo.

29 diagrama. Valstybės biudžeto išlaidos, susijusios su valstybės skola, ir palūkanos už skolą valstybės vardu, mln. litų⁷
Šaltinis: Finansų ministerija.

⁷ 2006 skolos valdymo išlaidų ir palūkanų duomenys pateikti neįvertinus gautos premijos ir sukauptų palūkanų (244 mln. litų).

V. SKOLOS LIMITAI IR RIZIKOS VALDYMAS

Vyriausybės valstybės vardu prisiimtų skolinių įsipareigojimų ir valstybės piniginių išteklių rizikos valdymas apima valiutų kursų kitimo, palūkanų normų kitimo, kredito, likvidumo (perfinansavimo) ir veiklos rizikos valdymą. Rizikos valdymas yra svarbus įgyvendinant pagrindinį skolos valdymo tikslą – užtikrinti Vyriausybės skolinimosi poreikio finansavimą kuo mažesnėmis sąnaudomis ir priimtina rizika.

Limitai

Vyriausybės grynajo skolinimosi limitą nustato Seimas, tvirtindamas atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą. Vyriausybės valstybės vardu prisiimtų skolinių įsipareigojimų (skolos portfelio struktūros ir mokėtinų palūkanų) limitai yra nustatyti Vyriausybės patvirtintose Vidutinės trukmės skolinimosi politikos kryptyse. 2007 metais buvo laikomasi visų teisės aktuose nustatytų limitų.

	Nustatytas limitas	Faktinis dydis
Vyriausybės grynasis skolinimasis, mln. litų*	5300	1612,5
Trumpalaikiai valstybės vardu prisiimti skoliniai įsipareigojimai, t. y. įsipareigojimai, kurių likutinė trukmė nesiekia vieno metų, nuo visų skolinių įsipareigojimų valstybės vardu	30%	11,7%
Valstybės vardu prisiimti skoliniai įsipareigojimai už kintamą palūkanų normą nuo visų valstybės vardu prisiimtų skolinių įsipareigojimų	25%	0,78%
Išlaidos palūkanoms už valstybės vardu paimtas paskolas, išleistus Vyriausybės vertybinius popierius ir kitus valstybės vardu prisiimtus skolinius įsipareigojimus nuo į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą surinktų mokesčių metinės sumos, proc.	10%	4,45%

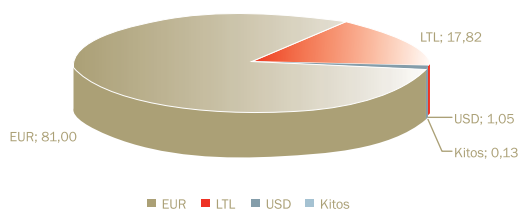
8 lentelė Vyriausybės skolinimosi limitų vykdymas pagal 2007 m. gruodžio 31 d. būklę
Šaltinis: Finansų ministerija

*2007 metais limitas buvo padidintas numatant galimą skolinimąsi AB „Mažeikių nafta“ akcijoms įsigyti. Planuotas Vyriausybės grynasis skolinimasis, neįskaitant galimo skolinimosi AB „Mažeikių nafta“ akcijoms įsigyti – 2300 mln. litų.

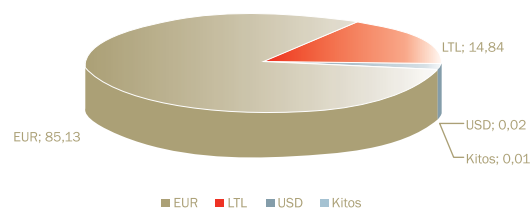
Valiutų kursų kitimo rizika

Skolos valstybės vardu daliai tomis valiutomis, kurių kursas nėra fiksuotas lito ir euro atžvilgiu, daro įtaką valiutų kursų svyravimai, kurie gali sukelti nepageidaujamą skolos valdymo išlaidų ir skolos mokėjimų svyravimą. Vadovaujantis Vyriausybės vidutinės trukmės skolinimosi strategija, 2007 metais ir toliau buvo mažinami valstybės vardu prisiimti skoliniai įsipareigojimai tomis užsienio valiutomis, kurios nėra fiksuotos lito ir euro atžvilgiu. Siekiant sumažinti valiutų kursų svyravimo įtaką valstybės vardu prisiimtai skolai, 2007 metais iš anksto buvo gražinta 135,6 mln. litų paskolų JAV doleriais, 15,3 mln. litų Švedijos kronomis. Siekiant sumažinti skolos valdymo išlaidas, taip pat anksčiau sutartyje numatyto termino buvo gražintos ir kai kurios sąlyginai brangios paskolos eurais (148,9 mln. litų). Paskolos buvo perfinansuotos skolinantis pigiau litais ir eurais.

Pagrindiniai rodikliai, nusakantys valiutų kursų kitimo riziką, yra skolos portfelio dalis tomis valiutomis, kurių kursas nėra fiksuotas lito ir euro atžvilgiu, bei tikėtinas valiutų kursų svyravimas per atitinkamą laikotarpį ateityje. 2007 m. pabaigoje 99,97 proc. valstybės vardu prisiimtų skolinių įsipareigojimų buvo eurais ir litais, 0,03 proc. – kitomis valiutomis (31 diagrama). 2007 metais skolos dalis kitomis valiutomis (ne eurais ir litais) sumažėjo nuo 1,2 proc. iki 0,03 proc. (atitinkamai nuo 166,6 mln. litų iki 3,7 mln. litų).

30 diagrama. Skolos valstybės vardu portfelio struktūra pagal valiutas 2006 m. pabaigoje, proc.
Šaltinis: Finansų ministerija

31 diagrama. Skolos valstybės vardu portfelio struktūra pagal valiutas 2007 m. pabaigoje, proc.
Šaltinis: Finansų ministerija

Palūkanų normų kitimo ir perfinansavimo rizika

Palūkanų normų kitimo rizika yra skolos portfelio rizika, kylanti dėl palūkanų normų svyravimo rinkoje. Palūkanų normų svyravimas lemia skolos už kintamas palūkanų normas portfelio dalies valdymo išlaidų svyravimus. Kadangi kintamos (trumpalaikės) palūkanos yra žemesnės už fiksuotas (ilgalaiškes), tai prisiėmus daugiau skolinių įsipareigojimų už kintamą palūkanų normą sumažinamos skolos valdymo išlaidos, bet kartu padidėja jų svyravimo rizika.

Vertinant palūkanų normų svyravimo riziką, svarbus rodiklis yra skolos portfelio dalis, kuriai palūkanų norma bus perfiksuojama per vienus metus. Į šią dalį patenka visi skoliniai įsipareigojimai už kintamas palūkanų normas, taip pat skoliniai įsipareigojimai, kurių likutinė trukmė yra mažesnė arba lygi vieniems metams. 2007 metų pabaigoje šis rodiklis buvo lygus 12,47 proc. valstybės vardu pasiskolintų lėšų, tarp jų – 0,78 proc. skolos už kintamas palūkanų normas ir 11,7 proc. trumpalaikės skolos pagal likutinę trukmę⁸. Pastarasis rodiklis taip pat parodo perfinansavimo riziką. Vidutinė svertinė skolos trukmė pagal likutinę trukmę 2007 metų pabaigoje buvo 5,7 metų.

⁸ Dalis skolos portfelio (0,006 proc.) turi kintamą palūkanų normą ir yra išperkama per vienus metus, todėl šios dalies palūkanų kitimo rizika yra įskaičiuojama tik vieną kartą.

Kitas rodiklis, nusakantis skolos portfelio, kurį sudaro išleisti Vyriausybės vertybiniai popieriai, jautrumą palūkanų normų svyravimams, yra finansinė *Macaulay* trukmė (angl. *Macaulay duration*). Finansinė trukmė parodo vidutinį svertinį laikotarpį, kuriuo portfelio palūkanų norma yra fiksuota. Darant prielaidą, kad trumpalaikės palūkanų normos yra mažesnės už ilgalaikes, trumpa trukmė dažniausiai lemia mažesnius kaštus. Antra vertus, trumpa trukmė reiškia didesnę palūkanų normų kitimo riziką, nes po neilgo laiko didelei portfelio daliai palūkanų norma yra fiksuojama iš naujo, o tai sukelia riziką. Taigi finansinė *Macaulay* trukmė parodo skolos portfelio rizikos ir kaštų derinį. 2007 metų pabaigoje valstybės skolos portfelio, kurį sudaro išleisti Vyriausybės vertybiniai popieriai⁹, finansinė *Macaulay* trukmė buvo 4,8 metų.

Perfinansavimo ir palūkanų normų kitimo rizikai valdyti Vyriausybės vidutinės trukmės skolinimosi strategijoje numatytas trumpalaikės skolos limitas – 30 proc. viso skolos portfelio, ir skolos už kintamas palūkanų normas limitas – 25 proc. viso skolos portfelio. 2008 metais, siekiant efektyviau valdyti skolos riziką, Vyriausybės vidutinės trukmės skolinimosi strategijoje numatoma nustatyti papildomus limitus finansinei *Macaulay* ir vidutinei svertinei likutinei skolos trukmei.

Rinkos rizikos valdymo modeliai

Rinkos rizikai valdyti Finansų ministerijoje iki 2008 metų buvo naudojamas skolos portfelio deterministinis imitavimo modelis, leidžiantis įvertinti skolos portfelio parametrus esant keliems skirtingiems valiutų kursų, palūkanų normų, skolinimosi poreikio scenarijams. Skolos portfelis formuojamas nustatant, kokiomis priemonėmis, kokiomis valiutomis, už kokias palūkanų normas ir kokiai trukmei bus skolinamasi tiriamuoju laikotarpiu. Portfelio jautrumas išoriniams veiksniams matuojamas naudojant labiausiai tikėtinius, pesimistinius ir optimistinius valiutų kursų, palūkanų normų, rizikos priedų, skolinimosi poreikio kitimo scenarijus.

2008 m. įdiegtas stochastinis imitavimo modelis, pagrįstas rizikuojamųjų kaštų metodu (angl. *Cost at Risk*) ir leidžiantis ne tik įvertinti vidutinės valstybės skolos valdymo sąnaudas, bet ir su jomis susijusią riziką, t. y. didžiausią galimą nuokrypį nuo vidutinių skolos valstybės vardu valdymo sąnaudų su tam tikra tikimybe. Modelį taip pat numatoma naudoti apibrėžiant lyginamojo (angl. *benchmark*) portfelio struktūrą.

⁹ Vertybinių popierių dalis centrinės valdžios sektoriaus skoloje 2007 metais sudarė 97,8 proc.

SAVOKOS

Centrinės valdžios sektorius – valstybės biudžetinės įstaigos, nebiudžetiniai fondai, valstybės įmonės, kurios yra ne rinkos gamintojos, viešosios įstaigos, kurios yra ne rinkos gamintojos ir kurias kontroliuoja ir daugiausia finansuoja centrinė valdžia.

Deterministinis imitavimo modelis – modelis, leidžiantis palyginti keletą skolinimosi strategijų ir įvertinti skolos portfelio parametrus esant keliems skirtingiems valiutų kursų, palūkanų normų ir skolinimosi poreikio scenarijams.

Emitentas – juridinis asmuo, leidžiantis ar išleidęs savo vertybinius popierius.

Finansinė Macaulay trukmė – visų valstybės vardu priimtų skolinių įsipareigojimų, išleidus Vyriausybės vertybinius popierius, piniginių srautų trukmių svertinis vidurkis, kuris parodo vidutinį laikotarpį, kuriuo mokėjimai už skolos portfelį nepriklauso nuo palūkanų normų lygio pasikeitimų.

Finansų sektorius – įmonės ir bendrovės, daugiausia užsiimančios finansiniu tarpininkavimu ir (arba) pagalbine finansine veikla (centrinis bankas, komerciniai bankai, kredito unijos, kiti finansiniai tarpininkai, finansinės pagalbinės įmonės ir bendrovės, draudimo įmonės ir bendrovės, pensijų fondai).

Išvestinė finansinė priemonė – finansinė priemonė (būsimasis sandoris, išankstinis sandoris ar kitas), kurios vertė arba kaina susijusi su prekių, kuriomis ši priemonė remiasi, verte arba kaina, taip pat finansinė priemonė (būsimasis sandoris, išankstinis sandoris ar kitas), kurios vertė arba kaina susijusi su vertybinių popierių kaina, valiutos kursu, palūkanų norma, biržos indeksu, kreditingumo vertinimu ar kitu dydžiu.

Likvidumas – investicijoms būdinga savybė, suteikianti investuotojui galimybę su minimalia vertės praradimo rizika kada panorėjus parduoti savo investicijas rinkos arba jai artima kaina.

Nefinansų sektorius – įmonės ir bendrovės, kurių pagrindinė veikla yra prekių gamyba ir nefinansinių paslaugų teikimas rinkai siekiant gauti pelno (valstybinės nefinansinės korporacijos, nacionalinės privačios, užsienio kontroliuojamos nefinansinės korporacijos).

Rezidentas – juridinis arba fizinis asmuo, kuris turi ekonominių interesų Lietuvoje, verčiasi ūkine ar kuria kita įstatymų nedraudžiama ekonomine veikla ir nuolat arba laikinai, bet ilgiau nei vienerius metus, veikia ar gyvena Lietuvoje.

Rinkos gamintojas – gamintojas, parduodantis didžiąją dalį savo produkcijos ekonomiškai reikšmingomis kainomis.

Ne rinkos gamintojas – gamintojas, kuris didžiąją dalį savo produkcijos teikia nemokamai arba ekonomiškai nereikšmingomis kainomis.

Kainos laikomos ekonomiškai reikšmingomis, kai subjekto pajamos už parduotą produkciją (prekes ir paslaugas) viršija 50 proc. šios produkcijos gamybos sąnaudų.

Skolos portfelis – Vyriausybei atstovaujančios Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Vyriausybės nustatyta tvarka pasiskolintos lėšos, gautos išplatinus VVP, pasirašius paskolų sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus.

Socialinės apsaugos fondų sektorius – „Sodra“, Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetas ir Užimtumo fondas.

Stochastinis imitavimo modelis – modelis, kai pagal matematinius metodus apskaičiuojama skolos valdymo vidutinės sąnaudos ir galimas nuokrypis nuo jų esant tam tikrai tikimybei skirtingų skolinimosi strategijų atvejais.

Valdžios sektorius – centrinės valdžios, vietos valdžios ir socialinės apsaugos fondų subsektoriai.

Valstybės skola – prie valdžios sektoriaus priskiriamų subjektų, turinčių teisę skolintis, prisiimtų, bet dar neįvykdytų įsipareigojimų grąžinti kreditoriams lėšas, pasiskolintas išplatinus Vyriausybės vertybinius popierius, pasirašius paskolų sutartis, lizingo (finansinės nuomos) sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus, konsoliduota suma.

Vietos valdžios sektorius – savivaldybių biudžetinės įstaigos, savivaldybės įmonės, kurios yra ne rinkos gamintojos, viešosios įstaigos, kurios yra ne rinkos gamintojos ir kurias kontroliuoja ir daugiausia finansuoja vietos valdžia.

VALSTYBĖS SKOLOS TEISINĖ BAZĖ

Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymas (Žin., 1996, Nr. 86-2045; 2005, Nr. 83-3041) reglamentuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės skolinimąsi valstybės vardu, valstybės garantijų teikimą, santykius, susijusius su valstybės reikalavimo teise į skolininkus ir skolininkus, už kurių įsipareigojimų įvykdymą garantuoja valstybė.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinių popierių išleidimo ir apyvartos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr. 1329 (Žin., 1997, Nr. 112-2838; 2004, Nr. 22-663), reglamentuoja vidaus rinkoje litais išleidžiamų Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinių popierių pardavimo, atsiskaitymų, apskaitos, apyvartos ir išpirkimo organizavimą, taip pat vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų teises ir pareigas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės vidutinės trukmės skolinimosi politikos krypčių aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. birželio 1 d. nutarimu Nr. 602 (Žin., 2005, Nr. 70-2533), įvardija pagrindinius Vyriausybės skolinimosi politikos tikslus, kryptis ir limitus, kurių reikia laikytis valdant Vyriausybės valstybės vardu priimtus skolinius įsipareigojimus.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinių popierių išleidimo užsienio rinkose, paskolų valstybės vardu ėmimo ir kitų įsipareigojamųjų skolos dokumentų pasirašymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. lapkričio 20 d. nutarimu Nr. 1377 (Žin., 2001, Nr. 98-3491; 2006, Nr. 29-982), reglamentuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės skolinimąsi valstybės vardu – Vyriausybės vertybinių popierių išleidimą užsienio rinkose, paskolų valstybės vardu ėmimą vidaus, užsienio rinkose ir iš tarptautinių finansų institucijų, kitų įsipareigojamųjų skolos bei kitų su Vyriausybės skolinimusi valstybės vardu vidaus ir užsienio rinkose susijusių dokumentų (išskyrus dokumentus, susijusius su Vyriausybės vertybinių popierių platinimu vidaus rinkoje) pasirašymą.

Paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų bei valstybės garantijų teikimo ir suteiktų paskolų grąžinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. 667 (Žin., 2001, Nr. 49-1713; 2005, Nr. 105-3882), reglamentuoja paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir valstybės garantijų kreditoriams dėl jų teikiamų paskolų teikimo, suteiktų perskolinamų paskolų ir valstybės garantijų administravimo, paskolų, dėl kurių kreditoriams suteikta valstybės garantija, priežiūros ir suteiktų perskolinamų paskolų grąžinimo procedūras.

Lietuvos Respublikos finansų ministerija
J.Tumo Vaižganto 8A/2, LT-01512, Vilnius
Tel. (8-5) 239 02 86, faks. (8-5) 279 14 83
El. paštas finmin@finmin.lt, <http://www.finmin.lt>

Spausdino UAB „Arx Baltica“
Dizainas - Žibutė Vaičiulytė-Užkurnienė